

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 28 januari 2020

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : Energie

Contactpersoon : A. Berkheij

Tel.nr. : 8910

E-mailadres : berkheij.a@woerden.nl

Onderwerp:

Visie en uitnodigingskader Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop en reactie gemeente Utrecht op brief.

Kennisnemen van:

- De reactie van gemeente Utrecht op de brief van gemeente Woerden over energielandschap Rijnenburg en Reijerscop

Inleiding:

Op 30 mei 2019 heeft de gemeente Woerden een reactie gegeven op het conceptvoorstel visie en uitnodigingskader energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. (corsanummer: 19U.09376) Gemeente Utrecht heeft hier op 16 januari een reactie op gestuurd. (corsanummer: 20i.00204) Deze RIB geeft toelichting op de aanpassingen die gemeente Utrecht heeft gedaan naar aanleiding van onze brief. Voor de uitgebreide reactie verwijst u door naar de brief zelf, en het Uitnodigingskader energielandschap Rijnenburg en Reijerscop zoals die nu voorligt bij de gemeenteraad van Utrecht. Beide zijn bijgevoegd bij deze raadsinformatiebrief.

Kernboodschap:

Gemeente Woerden heeft op 6 juni 2019 een brief gestuurd richting gemeente Utrecht als reactie op het conceptvoorstel visie en uitnodigingskader energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Hieronder wordt kort per onderwerp aangegeven wat wij in onze brief van 6 juni hebben gevraagd en de reactie van Utrecht daarop.

Vraag van gemeente Woerden:

De toekomstige ontwikkelingen op het gebied van windenergie mogen geen beperkingen geven in in het aangrenzende gebied van Woerden.

Reactie Utrecht:

Op deze vraag is door gemeente Utrecht geen antwoord gegeven in haar brief.

Uit verdere stukken is wel duidelijk geworden dat de ontwikkeling in het gebied van Woerden niet beperkt wordt door de ontwikkeling in het Utrechtse gedeelte. De reden hiertoe is de gasleiding die op het grensgebied van de gemeenten ligt waar bebouwing van windmolens minimaal 250 meter vandaan moet blijven. Door de 500 meter afstand (wederzijds van de gasleiding) is de afstand tussen windmolens meer

dan voorgeschreven.

Vraag van gemeente Woerden:

Om zowel de bewoners van het Woerdense en Utrechtse deel van Reijerscop te wegen als 'woonwijk' te wegen en niet als 'zelfstandige woning'.

Reactie gemeente Utrecht:

Gemeente Utrecht gaat de woningen in het Woerdense en Utrechtse deel van Reijerscop niet als woonwijk aanmerken.

Wanneer de woningen wél als woonwijk aangemerkt zouden worden zou dit betekenen dat de minimale afstand van een windmolen tot de woning 800 meter zou zijn. Voor zelfstandige woningen is dit 250 meter. Utrecht heeft wel toegezegd dat een afstand van respectievelijke 670 meter en 780 meter afstand tot windmolens wordt gehanteerd voor de 2 Woerdense woningen in Reijerscop.

Vraag van gemeente Woerden:

Omwonende grondeigenaren van omliggende gemeenten op gelijke wijze als grondeigenaren uit de gemeente Utrecht kunnen meedelen in de opbrengst uit het omgevingsfonds en sociaal grondvergoeding, en compenseren voor overlast.

Reactie gemeente Utrecht:

Inwoners van buurtgemeenten kunnen (risicodragend) investeren in de energieopwekking met windmolens en zonnepanelen en zo delen in de winst. Hiermee komt gemeente Utrecht de wens van gemeente Woerden tegemoet.

Naast de mogelijkheid van inwoners uit buurtgemeenten om mee te profiteren van de opbrengsten wordt er ook gekeken naar een mogelijkheid om deel te nemen voor inwoners met "een kleine beurs". Wat dit concreet zal inhouden is afhankelijk van de rechtspersoon die het energielandschap zal ontwikkelen.

Vraag van gemeente Woerden:

Om zo snel mogelijk aan de slag te gaan met de aanleg van natuur, recreatie, en de roeibaan. En dit ten hoogste gelijktijdig met de aanleg van het energielandschap te laten realiseren.

Reactie gemeente Utrecht:

Op deze vraag wordt in de brief geen antwoord gegeven.

In de brief wordt wel verwezen naar doelstellingen in het uitnodigingskader waarin landschap, natuur, en recreatie zijn opgenomen.

Vraag van gemeente Woerden:

Om bij de ontwikkeling van het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop rekening te houden met de daadwerkelijke bouw van woningen in Rijnenburg vanaf 2030, en dat mogelijke knelpunten besproken zullen worden in het kader van het ruimtelijk-economisch programma.

Reactie gemeente Utrecht:

Gefaseerde woningbouw na 2030 in het gebied Rijnenburg blijft mogelijk.

In de besluitvorming over het energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop wordt geen besluit genomen over woningbouw in Rijnenburg. In het Ruimtelijk economisch programma (REP) zal de langere termijn bestemming van Rijnenburg (als geheel en/of voor deelgebieden) regionaal afgestemd worden. Hiermee komt gemeente Utrecht de wens van gemeente Woerden tegemoet om de invulling van Rijnenburg voor de woonopgave te bespreken in regionaal verband.

Financiën:

Vervolg:

De gemeenteraad van Utrecht zal hier in de loop van 2020 een besluit over nemen.

Bijlagen:

- Bijlage 3d Reactie op brief gemeente Woerden onder corsanummer: 20i.00204
 - Raadsbrief definitief voorstel onder corsanummer: 20i.00205
 - Bijlage C Uitnodigingskader Energielandschap.pdf onder corsanummer: 20i.00206
 - Bijlage B visie Energielandschap.pdf onder corsanummer: 20i.00207
-

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Burgemeester en Wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Woerden
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Behandeld door
Doorkiesnummer 030 – 28 61042
E-mail
Bijlage(n)
Uw kenmerk
Uw brief van

Datum 14 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200114/HK
Onderwerp Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop
Verzonden Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte collegeleden,

Wij ontvingen uw brief, d.d. 3 april 2019 met kenmerk 19U.09376 waarin u reageert op het conceptvoorstel voor een visie en uitnodigingskader op hoofdlijnen voor de tijdelijke invulling van Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Wij danken u voor uw inhoudelijke reactie. In deze brief gaan we in op een aantal inhoudelijke aspecten, die wij lazen in uw schriftelijke reactie en die van andere buurgemeenten en lichten we toe hoe we deze aspecten hebben verwerkt in het definitief voorstel.

Definitief voorstel

Wij hebben het definitieve voorstel voor een energielandschap in de polders van Rijnenburg en Reijerscop ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Het definitief voorstel bestaat uit een aangescherpte visie en een uitgewerkt uitnodigingskader. Deze uitwerking is gebaseerd op de binnengekomen reacties, voortschrijdend inzicht en de uitkomsten van nadere onderzoeken. Het voorstel biedt ruimte voor maximaal acht windmolens en ongeveer 230 hectare zonnepanelen. We hebben gezocht naar een optimale balans tussen energieopbrengst, ruimtelijke-, ecologische- en natuurwaarden, functies in het gebied, financiële participatie en beperken van hinder.

Opvallendste verschil met het conceptvoorstel dat wij eerder dit jaar presenteerden: in het middengebied van Rijnenburg komen geen windmolens meer. Dit vergroot de mogelijkheid tot het realiseren van het energielandschap en biedt tegelijk ruimte in het gebied voor de invulling van andere opgaven waartoe in de RSU 2040 besloten zal worden. Ander opvallend verschil met het conceptvoorstel is de minimale exploitatieperiode van het energielandschap. Initiatiefnemers hebben aangegeven tegenwoordig te moeten rekenen met een exploitatieperiode van twintig jaar in plaats van vijftien vanwege een wijziging in de subsidievoorwaarden van het Rijk. Het energielandschap krijgt daarom minimaal 20 jaar de tijd om zich terug te verdienen. In het definitief voorstel voor het energielandschap is ook een plek voor de aanleg van roeiwater vrijgehouden.

Datum **14 januari 2020**
Ons kenmerk 4445445/20200114/HK

Windmolens

In uw reactie schrijft u dat in uw gemeente zorgen bestaan over het plaatsen van windmolens. In de documenten kunt u lezen dat ook in het definitief voorstel voor het energielandschap ruimte wordt geboden voor windmolens. We hebben een scenario met alleen zonne-energie overwogen, maar kiezen voor een combinatie van zonne-energie en windenergie. Dit levert twee keer zoveel energie op dan alleen zonne-energie. Daarnaast kunnen we met de opbrengst van windenergie meer investeren in het verbeteren van de kwaliteit van het gebied en in vergoedingen voor grondeigenaren en bewoners in de polders. Ook wekken zonnepanelen en windturbines niet altijd op hetzelfde moment duurzame energie op. Ze kunnen elkaar dus 'afwisselen' en dat is goed voor een gelijkmatige belasting van het energienet.

In het definitief voorstel is het zoekgebied voor windmolens kleiner dan in dit conceptvoorstel. Grondeigenaren geven aan dat zij niet mee willen werken aan energieproductie in het middengebied van Rijnenburg. Zonder deze medewerking kunnen ook energieproducenten niet verder in dit gebied.

Afstand tot woningen

Het zoekgebied voor windmolens ligt op minimaal 800 meter van woonwijken (De Meern, Nieuwegein en IJsselstein). Losse woningen worden niet als woonwijken beschouwd. In de gemeente Woerden ligt één woning op circa 670 meter en één woning op circa 780 meter van het zoekgebied voor windmolens. Beide afstanden voldoen aan de wettelijke norm. Voor de omliggende woonwijken geldt dat de geluidsbelasting ook binnen de richtwaarde valt die de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) hanteert (45 dB Lden). Deze WHO-richtwaarde is strenger dan de wettelijke norm. Het is niet te garanderen dat de richtwaarde van 45 dB Lden voor alle woningen in de polders gehaald wordt.

Laag frequent geluid

Laag frequent geluid is niet meegenomen in de geluidsnormen, die we hierboven beschrijven. We hebben een second opinion onderzoek laten uitvoeren op de onderzoeken naar geluid en slagschaduw. Hieruit blijkt dat laagfrequent geluid desalniettemin kan worden aangemerkt als oorzaak van objectiveerbare hinder. De gemeente neemt de zorgen over laag frequent geluid serieus en vindt het belangrijk inzicht te verschaffen aan bewoners in de polders en omliggende wijken in laagfrequent geluid van windmolens (in relatie tot andere bronnen van laagfrequent geluid). Wij willen in de milieueffectrapportage (m.e.r.) extra onderzoek naar laag frequent geluid doen. Deze rapportage wordt opgesteld als voorbereiding van planologische besluitvorming over de ingediende initiatieven voor windenergie.

Slagschaduw

Slagschaduw is niet geheel uit te sluiten. In het definitief voorstel besteden we nadrukkelijk aandacht aan het beperken van slagschaduw. Initiatiefnemers moeten zowel binnen als buiten de polder voldoen aan de wettelijke norm voor slagschaduw. Die norm bepaalt dat een windmolen maximaal vijf uur en veertig minuten per jaar (maximaal 17 x 20 minuten) slagschaduw mag geven op de gevel van een huis. Als meer slagschaduw dreigt, wordt de windmolen stilgezet. Slagschaduw op momenten dat de zon laag staat, telt niet mee in de norm. De zon heeft dan niet veel kracht, waardoor slagschaduw nauwelijks waarneembaar is. We beperken hinder van slagschaduw door van initiatiefnemers te eisen dat zij goede afspraken met omwonenden maken. In het uitnodigingskader is opgenomen dat initiatiefnemers moeten aangeven welke afspraken over bovenwettelijke slagschaduwbeperking met omwonenden binnen en buiten de gemeentegrenzen gemaakt kunnen worden.

Landschap, natuur en recreatie

U hecht net als wij grote waarde aan het zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterken van landschap-, natuur- en recreatiewaarden in het gebied. Ook uit de opdracht van de gemeenteraad en de stadsgesprekken is duidelijk naar voren gekomen dat er aandacht moet zijn voor het verbeteren van het landschap. In de definitieve visie op het energielandschap is daarom zowel aandacht voor het landschap als voor energieproductie.

Burgemeester en Wethouders

Datum **14 januari 2020**
Ons kenmerk 4445445/20200114/HK

Tijdens het ontwerpproces zijn waardevolle elementen in het landschap benoemd, zoals boerderijlinten, kades en watergangen. Uitgangspunt voor het energielandschap is dat de maat en schaal van de bestaande slagenverkaveling behouden blijft. Dat geldt ook voor waardevolle landschapselementen, zoals de eendenkooi. Ander uitgangspunt is dat we voorkomen dat de energieproductie negatieve gevolgen heeft voor de natuur. We streven juist naar kwaliteitsverhoging van de natuurwaarden. In het uitnodigingskader zijn deze doelstellingen concreet uitgewerkt.

Woningbouw

De Provincie Utrecht heeft poldergebied Rijnenburg aangewezen als 'pauzelandschap'. In ieder geval tot 2030 worden hier geen woningen gebouwd. In deze periode kan de polder worden ingezet voor grootschalige duurzame energieopwekking. De gemeenteraad gaf het college de opdracht aan de hand van scenario's met een voorstel te komen voor een energielandschap. Voorwaarde was dat (gefaseerde) woningbouw na 2030 mogelijk moet blijven. In het voorstel van het college blijft gefaseerde woningbouw mogelijk. Het college voldoet hiermee aan de opdracht van de raad.

In de besluitvorming over een energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop wordt geen besluit genomen over woningbouw in Rijnenburg. Voor de periode tot 2030 heeft Utrecht gekozen voor binnenstedelijk bouwen in onder meer de Merwedekanaalzone, Leidsche Rijn en de gebieden langs het spoor, zoals de Cartesiusdriehoek. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU 2040) wordt in beeld gebracht in hoeverre Rijnenburg nodig is voor de stedelijke ontwikkelbehoefte op lange termijn en onder welke condities dit kan worden gerealiseerd. Deze stedelijke woningbouwbehoefte wordt regionaal afgestemd in het Ruimtelijk Economisch Programma (REP). Daarmee wordt duidelijk wat de lange termijn bestemming van Rijnenburg (als geheel en/of voor deelgebieden) kan zijn. Op basis van dit voorstel is er ruimte om het grootste deel van het middengebied en het zuiden van Rijnenburg in te vullen met andere functies dan energie als dat wenselijk blijkt.

Exploatietermijn van energieproductie

Sinds 2019 verstrekt het Rijk subsidie voor windmolens en zonnevelden op basis van 20 jaar exploitatie in plaats van 15 jaar. De exploitatie van het energielandschap is zonder de subsidie niet mogelijk. De gemeente hanteert daarom een termijn van minimaal 20 jaar voor energieproductie in Rijnenburg en Reijerscop. Grondeigenaren blijven de baas over hun eigen grond. Als zij de energieproductie eerder willen stoppen, kan dat. Hierover maken zij zelf afspraken met energieproducenten.

Deelname lokale energiecoöperatie

Inwoners van buurgemeenten kunnen (risicodragend) investeren in de energieopwekking met windmolens en zonnevelden en zo ook delen in de winst. Dit gebeurt in een daarvoor opgerichte rechtspersoon, bijvoorbeeld een energiecoöperatie. We streven naar minimaal 50% eigenaarschap van inwoners en bedrijven. We dagen de rechtspersoon uit ook ruimte te bieden voor deelname van mensen met een kleine beurs. De manier waarop dit gebeurt, kan het beste bedacht worden door de mensen die het aangaat.

Vervolgprocedure

De afgelopen maanden hebben we wij samen met belanghebbenden toegewerkt naar een definitief voorstel voor de tijdelijke invulling van Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Met uw gemeente hebben wij zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau gedurende dit proces contact onderhouden over de ontwikkelingen van het Energielandschap. Wij hebben deze gesprekken als constructief ervaren en danken u voor de samenwerking tot nu toe. In de komende fase van planvorming blijven wij graag met u in gesprek. In regionaal verband blijven we samen met u en andere U16 gemeenten ons inzetten om met de best beschikbare technieken onze regionale ambities voor de energietransitie te realiseren. Vanzelfsprekend blijven wij ook inwoners en omwonenden van de polder informeren over de ontwikkelingen en betrekken we ze waar mogelijk.

Burgemeester en Wethouders

Datum **14 januari 2020**
Ons kenmerk 4445445/20200114/HK

Wij hebben het definitief voorstel aangeboden aan de gemeenteraad van Utrecht. Zij neemt een definitief besluit over het energielandschap. Raadsleden gaan eerst nog met elkaar en betrokkenen in gesprek. Naar verwachting neemt de gemeenteraad binnen een paar maanden een besluit. Als de raad voor het energielandschap kiest, hebben initiatiefnemers van windmolens en zonnevelden drie maanden de tijd om een plan in te dienen. Op zijn vroegst staan in 2022 windmolens en zonnevelden in de polders Rijnenburg en Reijerscop, waarbij zonnevelden het snelst gerealiseerd worden.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Aan de gemeenteraad

Behandeld door		Datum	16 januari 2020
Doorkiesnummer		Ons kenmerk	4445445/20200116/HK
E-mail		Onderwerp	Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop
Bijlage(n)	10	Beleidsveld	Energie

Geachte leden van de raad,

Wij willen in de polders Rijnenburg en Reijerscop voor minimaal twintig jaar plaats bieden voor een energielandschap met zonnevelden en windmolens. Utrecht wil hiermee een forse bijdrage leveren aan het opwekken van duurzame energie. Wij hebben na een lang en zorgvuldig voortraject een definitief raadsvoorstel opgesteld voor vaststelling van een visie op het energielandschap en een uitnodigingskader voor initiatiefnemers. Op basis van dit voorstel kan planologische besluitvorming in gang gezet worden voor maximaal 8 grote windmolens en 230 ha zonnevelden in poldergebied Rijnenburg en Reijerscop. Hiermee kan voor 82.500 huishoudens elektriciteit worden opgewekt. Voor windmolens is ruimte in het noorden van Rijnenburg en Reijerscop en voor zonnevelden in het noorden en oosten van Rijnenburg. In het middengebied van Rijnenburg komen geen windmolens in tegenstelling tot het eerdere voornemen. Vanwege het uitgebreide proces dat is doorlopen, lichten wij met deze brief de totstandkoming van de visie en uitnodigingskader verder toe. Samen met de [raadsbrief van 3 april 2019](#) bevat deze brief alle beslisinformatie die heeft geleid tot het raadsvoorstel voor het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop.

Eerdere besluitvorming

De raad heeft op 6 juli 2017 het Startdocument Rijnenburg en Reijerscop geamendeerd vastgesteld. In het startdocument werd voorgesteld om na vaststelling marktpartijen direct de ruimte te bieden tot het nemen van het initiatief voor de invulling van een energielandschap. Op uw verzoek hebben wij zelf initiatief genomen voor nader onderzoek naar een tijdelijk energielandschap. Na vaststelling van de visie en het uitnodigingskader door uw raad komt het initiatief weer bij de markt te liggen. In het raadsvoorstel voor vaststelling van een visie en een uitnodigingskader voor initiatiefnemers is gezocht naar het optimum tussen energieopbrengst, ruimtelijke-, ecologische- en natuurwaarden, functies in het gebied, financiële participatie en beperken van hinder. Daarnaast is het voorgestelde tijdelijke energielandschap reversibel (omkeerbaar), zodat woningbouw in de toekomst mogelijk blijft.

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

Belangrijkste wijzigingen in definitief voorstel

Zoals opgedragen door de raad hebben wij op 3 april 2019 een conceptvoorstel voorgelegd aan de buurgemeenten IJsselstein, Montfoort, Nieuwegein en Woerden en ook aan de provincie. Wij hebben deze periode ook alle andere belanghebbenden de mogelijkheid gegeven te reageren. In het raadsvoorstel zijn twee grote wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het conceptvoorstel. Allereerst is het zoekgebied voor windmolens verkleind: het college kiest voor ruimte voor windmolens in het noordelijke deel van Rijnenburg en Reijerscop. Grondeigenaren geven aan dat zij niet mee willen werken aan de realisatie van windmolens in het 'middengebied' van Rijnenburg. Zonder medewerking van grondeigenaren kunnen ook energieproducenten niet verder in dit gebied. Nabij knooppunt Oudenrijn is een zoeklocatie toegevoegd, omdat dit ruimte biedt voor één extra windmolen. Deze locatie past binnen de gehanteerde regels voor afstanden tot infrastructuur en ligt ook op meer dan 800 meter van woonwijken in Nieuwegein en Utrecht (ook nieuwbouw). Een tweede belangrijke wijziging is een verlenging van de exploitatietermijn voor zolang als nodig voor een rendabele business case. Energieproducenten hebben aangegeven tegenwoordig te moeten rekenen met een exploitatieperiode van minimaal twintig jaar in plaats van vijftien omdat de subsidievoorwaarden van het Rijk zijn veranderd. We zijn van mening dat met deze aanpassingen de realisatie van het tijdelijk energielandschap dichterbij is en we in Rijnenburg en Reijerscop aan de slag kunnen met het duurzaam opwekken van energie.

De raadsopdracht

Met het raadsbesluit van 6 juli 2017 heeft de raad ons opgedragen om samen met initiatiefnemers, belanghebbenden en een onafhankelijk procesbegeleider ten minste vier scenario's voor een samenhangend energielandschap te ontwerpen. De opdracht behelst ook het geven van inzicht in, en weging van, de effecten van het energielandschap, waarbij een optimum gezocht moet worden tussen energieopbrengst, ruimtelijke-, ecologische- en natuurwaarden, functies in het gebied, financiële participatie en beperken van hinder. Daarnaast is gevraagd een reversibel (omkeerbaar) landschap te ontwerpen, zodat woningbouw in de toekomst mogelijk blijft. Ten slotte is opgedragen de scenario's met inzicht in weging en effecten van de door uw raad gedefinieerde elementen voor te leggen, om tot een raadsbesluit te komen.

Wij hebben deze raadsopdracht uitgevoerd in de vorm van een raadsvoorstel voor vaststelling van een visie en een uitnodigingskader. De visie is een document waarin wordt uitgelegd hoe is omgegaan met de opdracht van de raad, zoals geformuleerd bij het startdocument. Met het uitnodigingskader geeft de raad aan in welke gebieden en onder welke voorwaarden initiatiefnemers voorstellen kunnen indienen. Met een besluit over het raadsvoorstel bepaalt u nog niet hoeveel windmolens en zonnevelden er daadwerkelijk gaan komen.

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

Terugblik: het conceptvoorstel

In de raadsbrief van 3 april 2019 hebben wij u geïnformeerd over de totstandkoming van het conceptvoorstel voor het energielandschap. Onderstaand volgt een korte samenvatting van de totstandkoming van het conceptvoorstel.

Tijdens het participatieve ontwerpproces zijn zes scenario's ontworpen

We hebben samen met initiatiefnemers, inhoudelijk experts, grondeigenaren, bewoners, omwonenden en belanghebbenden gedurende circa een jaar een ontwerptraject doorlopen om de scenario's te ontwikkelen. Tijdens het participatieproces zijn uiteindelijk zes uitvoerbare scenario's uitgewerkt. Deze zijn beschreven in een scenariodocument dat op basis van een recent uitgevoerde second opinion op twee plekken is aangepast (zichtbaar in het document)

Zie bijlage 1: Aangepast scenariodocument.

U vroeg om een terugkoppeling van de uitvoerbaarheid van de scenario's zoals opgedragen door de raad

In de raadsbrief van 3 april 2019 is geconcludeerd dat niet alle door de raad gevraagde scenario's uitvoerbaar waren. Hierin staat tevens inhoudelijk toegelicht hoe wij tot die conclusie zijn gekomen.

Leerpunten uit de participatie zijn meegenomen naar het voorstel

De boodschap en de lessen uit de gezamenlijke ontwerpfase voor de scenario's zijn vertaald naar uitgangspunten voor het conceptvoorstel. In het conceptvoorstel is vervolgens op basis van de beste onderdelen uit de verschillende scenario's gewerkt aan een optimale inrichting afgewogen tegen de door uw raad meegegeven elementen. De argumentatie voor de gemaakte keuzes in visie en uitnodigingskader zijn opgenomen in het raadsvoorstel.

Geen van de zes scenario's voldoet aan het door de raad gevraagde optimum

Daarom hebben we ervoor gekozen om te kijken of op basis van de zes scenario's een betere invulling mogelijk is. Het voorstel gaat niet alleen over de ruimtelijke vertaling van het energielandschap, maar ook over de verhouding tussen energieproductie en de effecten op de mensen in en om het gebied. Dit is wat ons betreft gelukt met het opstellen van het definitieve voorstel voor de visie en het uitnodigingskader.

Het participatieproces heeft veel opgeleverd, maar geen overeenstemming

De onafhankelijke procesbegeleider concludeert dat er geen ideaal scenario is uitgekomen dat voor alle belanghebbenden acceptabel is. Zij concludeert ook dat we het punt naderen waarbij de geïnvesteerde tijd niet meer in verhouding staat tot de mate van invloed die belanghebbenden hebben. Het bleek voor de onafhankelijke procesbegeleider niet mogelijk om van alle betrokkenen instemming te krijgen op haar verslag. Deze conclusies zijn opgenomen in het verslag van de onafhankelijk procesbegeleider die ook is bijgesloten in de raadsbrief van 3 april 2019.

Zie bijlage 2: Verslag onafhankelijk procesbegeleider.

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

Van conceptvoorstel naar definitief voorstel

De provincie en de buurgemeenten Montfoort, Nieuwegein, Woerden en IJsselstein zijn in staat gesteld om te reageren op het conceptvoorstel van 3 april 2019. Ook alle andere belanghebbenden hebben de mogelijkheid gekregen om te reageren. Hierbij zijn ook marktpartijen en inhoudelijk experts geconsulteerd. Het uitnodigingskader is uitgewerkt tot een uitvoerbaar en haalbaar stuk waarin de ambities van de gemeente en de reacties op het conceptvoorstel zijn meegenomen. Om de visie en het uitnodigingskader volledig te maken zijn nog een aantal onderzoeken uitgevoerd. Onderstaand wordt kort ingegaan op de verschillende onderdelen:

Reacties van inwoners, omwonenden, belangengroepen

Van bijna 400 inwoners, omwonenden en belangengroepen hebben wij een reactie ontvangen op het conceptvoorstel. Verder hebben ook het consortium Rijn Energie, Eneco en BHM en de grondeigenaren gereageerd op het conceptvoorstel. De ontvangen reacties kwamen voor een belangrijk deel overeen met vragen en zorgen die wij ook in het participatieproces zijn tegengekomen. De ontvangen reacties zijn samengevat en beantwoord in een reactiedocument. Naast de beantwoording in het reactiedocument zijn er nog een aantal gesprekken gevoerd met initiatiefnemers en belangengroepen die een reactie hebben ingediend. In het reactiedocument is in beeld gebracht tot welke acties en wijzigingen in het definitieve voorstel de reacties hebben geleid.

Zie bijlage 3: Reactiedocument en brieven aan provinciale staten en buurgemeenten

Reacties grondeigenaren, energieproducenten en buurgemeenten

Uit de reacties van de buurgemeenten blijkt dat zij de toekomstige woningbouwbehoefte in de regio niet goed weerspiegeld zagen in het conceptvoorstel. Het consortium van grondeigenaren in Rijnburg heeft aangegeven dat er onvoldoende ruimte is voor de ontwikkeling van woningbouw in het gebied en wil niet meewerken aan de realisatie van windmolens in het 'middengebied' van Rijnburg. Zonder medewerking van grondeigenaren kunnen ook energieproducenten niet verder in dit gebied. Energieproducenten hebben aangegeven tegenwoordig te moeten rekenen met een exploitatieperiode van twintig jaar in plaats van vijftien omdat de subsidievoorwaarden van het Rijk zijn veranderd. We zijn van mening dat door de verkleining van het zoekgebied voor windmolens en verlenging van de exploitatietermijn de kans op realisatie van het tijdelijk energielandschap groter wordt. In raadsvoorstel lichten wij toe hoe het energielandschap zich verhoudt tot besluitvorming in de RSU over eventuele toekomstige benutting van Rijnburg voor andere opgaven dan het produceren van duurzame energie.

Second opinion geluid en slagschaduw

Er is door onderzoeksbureau Cauberg Huygen een second opinion op het onderzoek naar geluid en slagschaduw uitgevoerd, waarin ook de binnengekomen vragen over laagfrequent geluid, cumulatieve geluidseffecten en luchtkwaliteit zijn meegenomen. Op basis van deze second opinion stellen wij voor onderzoek te doen naar laagfrequent geluid in de nog uit te voeren milieueffectrapportage. In de second opinion is tevens gewezen op een aantal beperkte tekortkomingen in de (presentatie van) de berekeningen. De opsteller van de second opinion is van mening dat deze tekortkomingen geen afbreuk doen aan de conclusies van de beoordeelde rapportages. Om die reden is er voor gekozen de

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

rapportages niet aan te passen.

Zie bijlage 4: Second opinion geluid en slagschaduw.

Second opinion op feiten en cijfers

Door Ecorys is nagegaan of de gebruikte cijfers over de energieproductie correct zijn. Deze second opinion heeft meer inzicht gegeven in de onzekerheidsmarges die hiervoor gelden. Het scenariodocument is aangepast, omdat er een rekenfout zat in de energieopbrengst voor zonnevelden in de scenario's de Kreek en De Ring. In het definitieve voorstel en ook in de business case analyse is voor grote windmolens op een consequentere manier een vermogen van 4,5 MW aangenomen.

Zie bijlage 5: Review aannames 'Visie en uitnodigingskader Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop'

Business case analyse

Om de ambities voor een energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop waar te maken is het van belang dat u een uitnodigingskader vaststelt op basis waarvan een uitvoerbare business cases voor energieproductie mogelijk zijn. Voor de verschillende scenario's en het voorstel is daarom een businesscase analyse uitgevoerd. Deze analyse geeft inzicht in de impact van de ambities of maatregelen voor het energielandschap op de businesscase.

Zie bijlage 6: Rapportage business case Energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop.

Natuuronderzoeken

Er zijn een aantal aanvullende natuuronderzoeken gedaan, passend bij deze fase. De onderzoeken richten zich op een inventarisatie van soorten. Op basis van de uitkomsten van deze inventarisatie kunnen initiatiefnemers de benodigde maatregelen opnemen in hun plannen, passend bij de wettelijke kaders en de gestelde ambities. De inventarisatie wordt volledig afgerond in maart 2020. De samenvatting van de afgeronde onderzoeken is bijgesloten bij het raadsvoorstel.

Zie bijlage 7: Samenvatting conclusies natuuronderzoeken.

Route survey

In het conceptvoorstel is een relatie gelegd tussen gewenste recreatieve routes en toegangswegen naar windmolens. Om na te gaan of de bestaande recreatieve routes hier wel voor geschikt zijn, hebben we een zogenaamde route survey uit laten voeren. In een route survey wordt onderzocht welke routes wel en niet mogelijk zijn voor aanvoer van windmolens. In de praktijk worden deze routes grotendeels ook gebruikt als permanente toegangswegen. In de route survey voor Rijnenburg en Reijerscop is geconcludeerd dat de Ringkade niet geschikt is (te maken) voor transport van windmolens. In de visie is daarom afgezien van benutting van de Ringkade als aanvoerroute van windmolens.

Zie bijlage 8: Route survey windpark Rijnenburg.

Aanvullend onderzoek geluid en slagschaduw

Het definitieve voorstel voor het zoekgebied voor windmolens is opnieuw doorgerekend op de effecten voor geluid en slagschaduw. Voor het conceptvoorstel is een worst case situatie voor de woonwijken in de Meern, Nieuwegein en IJsselstein berekend. Voor de nieuwe berekeningen is uitgegaan van een voorbeelduitwerking zoals het mogelijk zou kunnen worden. Daarbij is een lijnopstelling van

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

windmolens aangenomen in het noorden van Rijnenburg en Reijerscop. Bij de realisatie van het energielandschap zal blijken dat molens op een andere plek terecht komen en dat er mogelijk ook minder molens komen.

Zie bijlage 9: Onderzoek geluid en slagschaduw definitieve voestel.

Roeiwater

De mogelijkheid van een roeiwater is onderzocht op technische en financiële haalbaarheid. U bent in de raadsbrief van 16 januari 2020 geïnformeerd over de resultaten van deze onderzoeken en de conclusies die wij daaraan verbinden. Op basis hiervan is besloten om een ruimtelijke reservering voor een roeiwater op te nemen, zodat duidelijk is dat het energielandschap een roeiwater niet onmogelijk maakt.

Vervolgproces

Na vaststelling van het uitnodigingskader door uw raad hebben initiatiefnemers drie maanden de tijd om voorstellen in te dienen, met – als nodig – een verlenging van nog drie maanden. Het college toetst vervolgens of de initiatieven verenigbaar zijn met elkaar en gezamenlijk voldoende ruimte bieden voor (1) leefgebied voor watervogels, (2) recreatieve routes, (3) tijdelijke en permanente routes naar de windmolenlocaties en (4) elektriciteitskabels. Ook wordt getoetst of alle ingediende initiatieven passen binnen de op korte termijn beschikbare aansluitcapaciteit. De voorkeur gaat uit naar één initiatiefnemer voor het gebied ten noorden van de Ringkade.

Voor zonnevelden wordt de uitgebreide procedure doorlopen voor een Omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan voor twintig jaar. De gemeenteraad besluit over dergelijke afwijkingen van het bestemmingsplan door het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen (vvgb). Door een raadsbesluit over de verklaring van geen bedenkingen wordt de proceduretijd voor de vergunningen drie tot zeven maanden langer. Om dit te voorkomen leggen wij uw raad voor de zomer van 2020 een raadsvoorstel voor tot aanpassing van de algemene verklaring van geen bedenkingen (avvgb). De strekking van deze wijziging zal zijn dat de raad het college mandateert om onder bepaalde voorwaarden te besluiten over vergunningen voor zonnevelden in de stad.

Voor windmolens wordt een zwaardere procedure gevolgd dan voor zonnevelden: vaststelling van een nieuw bestemmingsplan (of een omgevingsplan als de omgevingswet in werking is getreden). In dit bestemmingsplan worden tevens de maatregelen opgenomen die, aanvullend op de initiatieven voor energieproductie, gerealiseerd worden door de gemeente of andere partners in het gebied. De bestemmingsplanprocedure loopt parallel aan de procedure voor een omgevingsvergunning voor de windmolens. Voor de ontwikkeling van windenergie wordt een combi-MER opgesteld. Op basis daarvan wordt het aantal en de positie van de windmolens bepaald. In de samenwerkingsovereenkomst met de initiatiefnemer voor windmolens zal afgesproken worden wie opdrachtgever wordt voor het MER.

Burgemeester en Wethouders

Datum 16 januari 2020
Ons kenmerk 4445445/20200116/HK

Tot slot

De reacties en (aanvullende) onderzoeken hebben geleid tot een definitief voorstel voor een visie en een uitgewerkt uitnodigingskader. Er is een check gedaan op (praktische) uitvoerbaarheid van het uitnodigingskader bij de initiatiefnemers. Verder is extern advies ingewonnen over de wijze waarop de ambities in het uitnodigingskader juridisch verdedigbaar zijn. De keuzes en argumentatie voor aanpassingen van de visie en uitwerking van het uitnodigingskader worden toegelicht in het raadsvoorstel.

Zie bijlage 10: Juridische analyse aanpak wind en zonnepark

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn bereid om technische toelichting te geven op onder andere het gebruikte business case model.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Uitnodigingskader

Rijnenburg en Reijerscop

Definitieve versie
14 januari 2020

Colofon

uitgave

Werken met de Stad (4)
Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht
030 – 286 00 00
duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl

in opdracht van

Afdeling Werken met de Stad (4)
Organisatie Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl/rijnenburg

rapportage

informatie

Inhoud

1.	Inleiding	5
1.1	Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop	5
1.2	Wat is het uitnodigingskader?	5
1.3	Voor wie is dit uitnodigingskader?	6
1.4	Leeswijzer	6
2.	Waar zijn windmolens en zonnevelden mogelijk?	7
3.	Waaruit bestaat een initiatiefvoorstel?	10
4.	Kaders voor initiatiefnemers	11
4.1	Waaruit bestaat een initiatiefnemer?	11
4.2	Rol van gemeente als grondeigenaar	11
4.3	Gedragscode zon op land	11
4.4	Gedragscode acceptatie & participatie windenergie op land	12
4.5	Opruimplicht	12
5.	Kaders voor inrichting natuur, landschap en recreatie	13
5.1	Belangrijkste waarden in het gebied	13
5.1.1	Slagenverkaveling	13
5.1.2	Natuur	14
5.2	Kaders voor zonnevelden	14
5.2.1	Cultuurhistorisch waardevolle ensembles en landschapselementen	14
5.2.2	Ecologische zones langs sloten	15
5.2.3	Aanleg- en beheerplan	15
5.3	Kaders voor windmolens	17
5.4	Kaders voor zonnevelden en windmolens	17
5.4.1	Ruimte voor weidevogels en watervogels	17
5.4.2	Ruimte voor infrastructuur	18
6.	Kaders voor geluid en slagschaduw	23
6.1	Geluidarme windmolens	23

6.2	Protocol voor klachtenafhandeling en beheersmaatregelen	23
6.3	Openbare rapportage	24
7.	Kaders voor participatie	25
7.1	Lokaal bezit (wind en zon)	25
7.2	Bijdrage aan omgevingsfonds (wind)	25
7.3	Sociale grondvergoedingen en omwonendenvergoedingen (wind)	26
8.	Selectie van initiatieven en vervolprocedure	27
8.1	Uitnodigingskader voorwaarde voor vergunning	27
8.2	Schaarse aansluitcapaciteit optimaal benutten	27
8.3	Toets op verenigbaarheid initiatieven	28
8.4	Selectieprocedure	28
8.5	Afsluiten samenwerkingsovereenkomsten	29
8.6	Planologische besluitvorming	29
8.6.1	Omgevingsvergunning voor afwijking bestemmingsplan	29
8.6.2	Wijziging bestemmingsplan/omgevingsplan	30
8.6.3	Milieueffectrapportage (m.e.r.)	30
8.6.4	Wet natuurbescherming	30
8.6.5	Vliegtuigradar	31

1. Inleiding

1.1 Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop

De gemeente Utrecht heeft besloten om ruimte te bieden voor een energielandschap met zonnevelden en windmolens in de polders Rijnenburg en Reijerscop. In de Visie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop is aangegeven welke ruimte hiervoor geboden wordt en welke doelstellingen hieraan ten grondslag liggen. Voorliggend Uitnodigingskader is een concrete uitwerking hiervan. Initiatiefnemers voor grootschalige energieproductie worden gevraagd met concrete voorstellen te komen die passen binnen de in dit document geschetste kaders. De gemeente bepaalt vervolgens voor welke voorstellen de planologische besluitvormingsprocedures doorlopen kunnen worden.

1.2 Wat is het uitnodigingskader?

Het doel van dit uitnodigingskader is om de kaders aan te geven waarbinnen voorstellen van initiatiefnemers voor grootschalige energieproductie moeten passen. Om de uitvoering van de voorstellen van de initiatiefnemers juridisch mogelijk te maken, zal het vigerende bestemmingsplan gewijzigd moeten worden en moeten omgevingsvergunningen worden verstrekt. Hieraan voorafgaand worden tussen gemeente en initiatiefnemer samenwerkingsovereenkomsten afgesloten, waarin concrete uitwerking van dit uitnodigingskader wordt verankerd. Deze samenwerkingsovereenkomsten kunnen meer afspraken bevatten dan gebruikelijk is in anterieure overeenkomsten die alleen betrekking hebben op verdeling van de kosten van grondexploitatie. De samenwerkingsovereenkomsten worden vertaald naar vergunningen en bestemmingsplannen.

Het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop wordt vormgegeven door initiatiefnemers, de gemeente Utrecht en andere gebiedspartners. In het uitnodigingskader is een balans gezocht tussen ambitie in de kaderstellende doelen en maatregelen voor initiatieven enerzijds en een voldoende rendabele business case voor de energieproductie anderzijds. In de samenwerkingsovereenkomsten leggen de gemeente en de initiatiefnemers de kaders zoveel mogelijk op maatregelniveau vast. Ook wordt hierin afgesproken welke bijdrage het betreffende initiatief levert aan de gebiedsdoelstellingen voor het energielandschap en welke kosten hiervan voor rekening komen van de initiatiefnemers. Bij opstellen en vaststellen van een nieuw bestemmingsplan wordt bepaald in welke mate het nodig en gewenst is dat de gemeente ook investeert in het landschappelijke deel van het energielandschap.

Dit uitnodigingskader is gebaseerd op de startnotitie, de raadsopdracht, het participatieve ontwerptraject en de definitieve visie voor het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Dit document bevat kaders voor:

- Initiatiefnemers;
- Inrichting landschap en natuur;
- Beperken van geluid en slagschaduw;
- Participatieplan (waaronder het omgaan met lokaal bezit en vergoedingen).

1.3 Voor wie is dit uitnodigingskader?

Het uitnodigingskader is bedoeld voor initiatiefnemers voor energieproductie. Een initiatief is alleen levensvatbaar als er sprake is van een grondeigenaar die zijn grond beschikbaar wil stellen en een partij die de energieproductie kan ontwikkelen, realiseren en exploiteren. De gemeente Utrecht is slechts beperkt grondeigenaar in het gebied en heeft daarmee vooral een publiekrechtelijke rol, waaraan invulling gegeven wordt via dit uitnodigingskader en de daarop volgende samenwerkingsovereenkomsten en ruimtelijke besluitvorming. Verderop in het uitnodigingskader ([paragraaf 4.2](#)) is opgenomen welke rol de gemeente speelt als grondeigenaar.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de zoekgebieden waar binnen initiatieven voor windmolens en zonnenvelden mogelijk zijn.

Hoofdstuk 3 beschrijft waaraan een initiatiefvoorstel moet voldoen.

Hoofdstuk 4 beschrijft wat verstaan wordt onder een initiatiefnemer.

De hoofdstukken 5, 6 en 7 bevatten de inhoudelijke kaders voor initiatiefvoorstellen.

Hoofdstuk 8 beschrijft het proces na vaststelling van dit uitnodigingskader door de gemeenteraad.

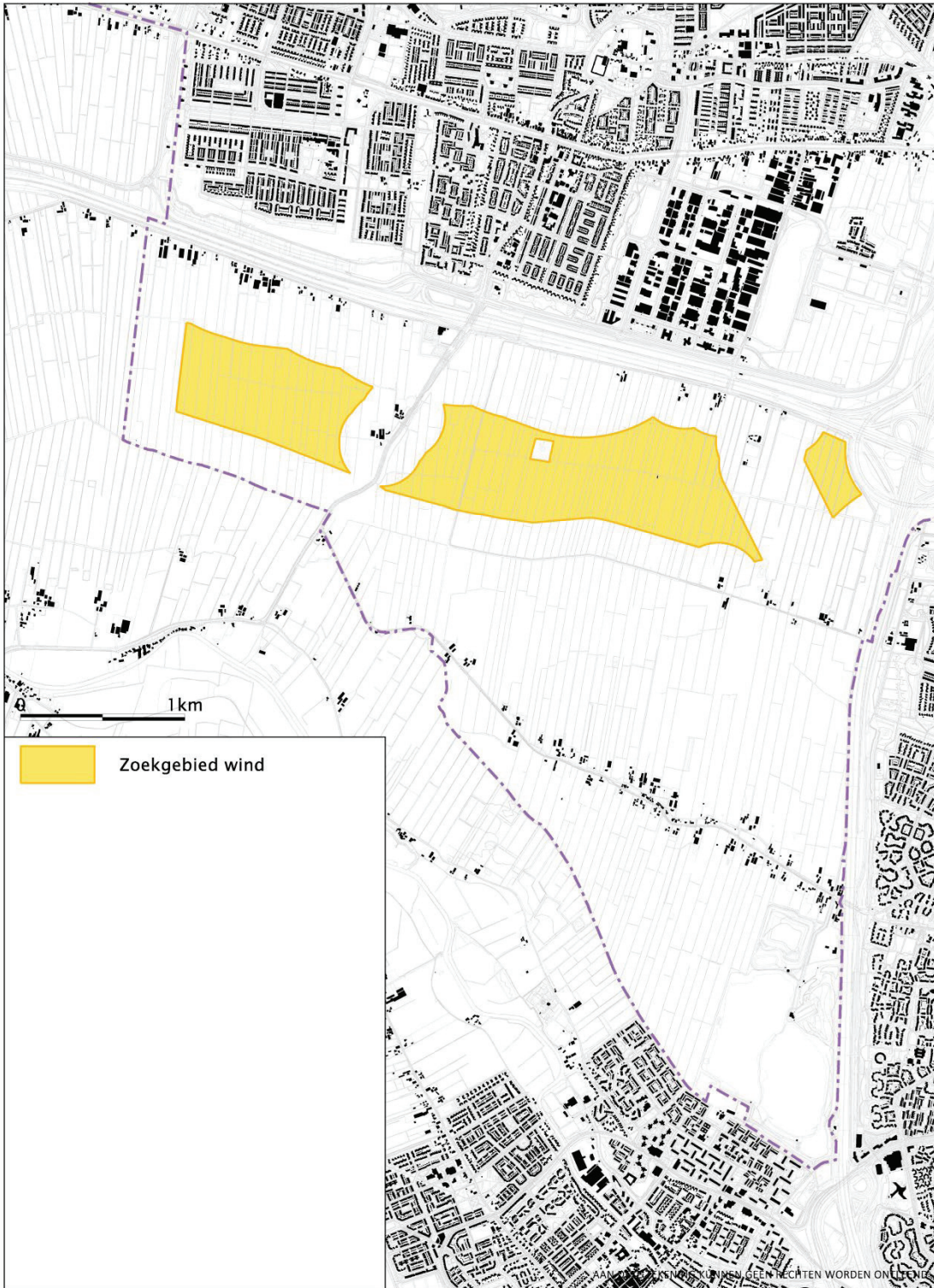
2. Waar zijn windmolens en zonnevelden mogelijk?

In de visie zijn zoekgebieden aangewezen waarbinnen initiatieven ontwikkeld kunnen worden voor windmolens (figuur 1) en zonnevelden (figuur 2). De grenzen van de zoekgebieden zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid bepaald. Initiatieven die net buiten de zoekgebieden liggen, kunnen, mits goed beargumenteerd en met instemming van personen of organisaties die hiervan de gevolgen ondervinden, wel ingediend worden bij de gemeente.

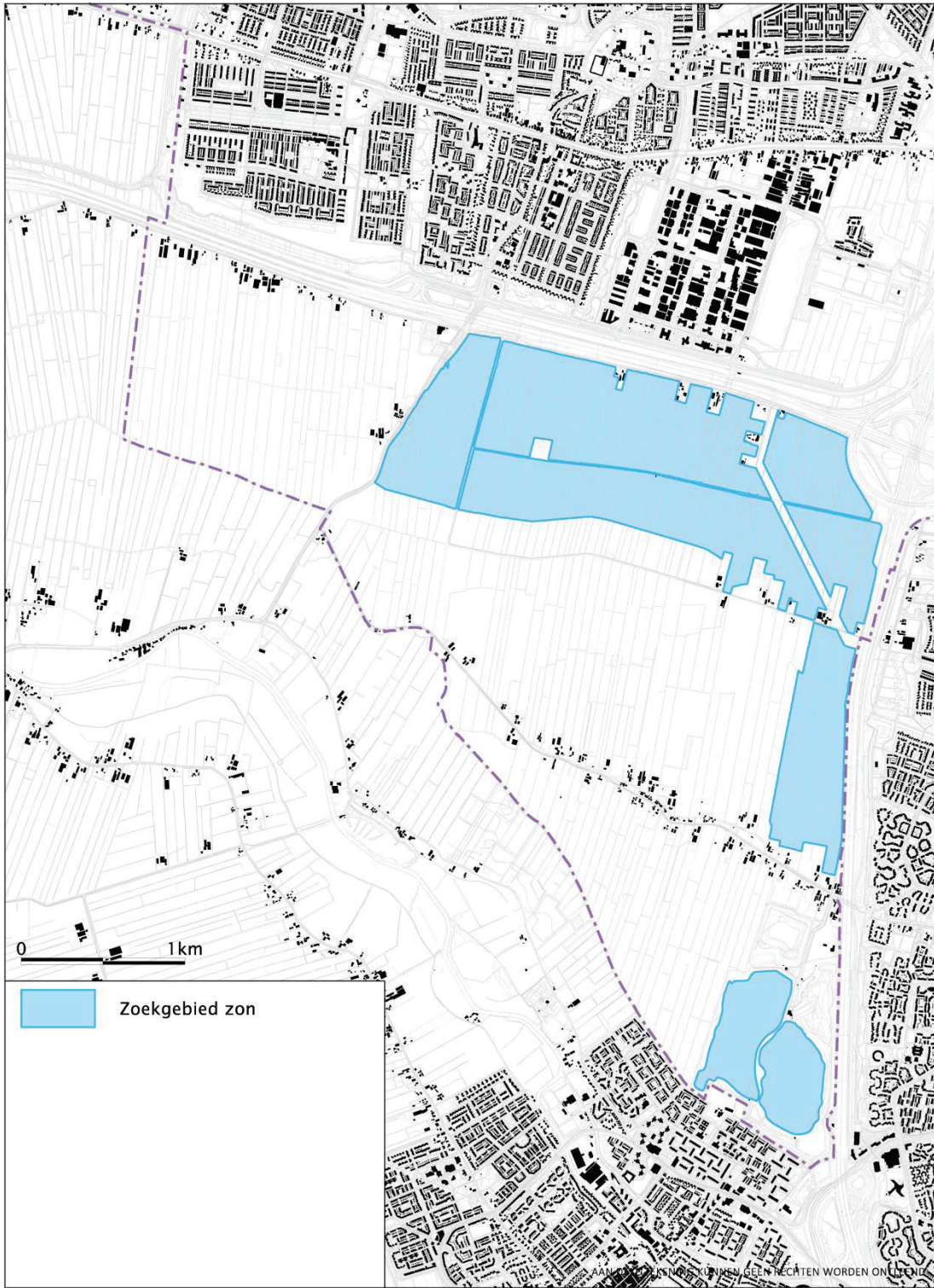
Voor initiatieven voor windmolens geldt dat de fundering van de windmolens volledig binnen het zoekgebied moet liggen. Toegangswegen naar de windmolens mogen ook buiten het zoekgebied liggen. De grenzen van het zoekgebied voor windmolens zijn bepaald op basis van een afstand van (1) 250 meter tot hoogspanningsleidingen en gasleidingen, (2) 800 meter tot de woonwijken van De Meern, Nieuwegein en IJsselstein en (3) minimaal 250 meter tot overige woningen.

Voor initiatieven voor zonnevelden geldt dat de zonnepanelen, eventuele hekwerken, de benodigde ecologische zones rondom de zonnevelden en de te hanteren afstanden tot woningen en cultuurhistorische objecten (zoals opgenomen in hoofdstuk 4) binnen het zoekgebied liggen. Deze maken namelijk onlosmakelijk deel uit van de zonneveldontwikkeling.

Andere initiatieven voor grootschalige energieproductie dan zonnevelden en windturbines zijn niet uitgesloten. Hiervoor zijn geen zoekgebieden opgenomen. De ruimtelijke inpasbaarheid wordt per initiatief beoordeeld op basis van de kennis die beschikbaar is op het moment dat het betreffende initiatief wordt ingediend.

Figuur 1: Zoekgebied windmolens

Figuur 2: Zoekgebied zonnevelden

3. Waaruit bestaat een initiatiefvoorstel?

De uitgangspunten voor het energielandschap, zoals opgenomen in de visie, zijn vertaald naar kaders waarbinnen de initiatieven ontwikkeld kunnen worden. De kaders hebben betrekking op (1) initiatiefnemers, (2) inrichting landschap en natuur, (3) geluid en slagschaduw en (4) het participatieplan. Op basis van deze kaders kunnen initiatiefnemers initiatiefvoorstellen indienen. Een initiatiefvoorstel bestaat uit ten minste de volgende onderdelen:

1. Een ondertekende verklaring van initiatiefnemers waarin de intentie voor deelname aan een initiatief en de acceptatie van het uitnodigingskader worden beschreven.
2. Een plankaart, inclusief toelichting, met te benutten grondposities en beoogde locatie van zonnepanelen en/of windmolens, inclusief voorgestelde indicatieve locaties van elektriciteitskabels, wegen en andere toevoegingen aan het landschap.
3. Een aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen.
4. Een participatieplan op hoofdlijnen.

In deze documenten wordt beschreven op welke manier concreet invulling gegeven wordt aan de kaders voor de initiatiefvoorstellen.

4. Kaders voor initiatiefnemers

4.1 Waaruit bestaat een initiatiefnemer?

Met dit uitnodigingskader nodigen we initiatiefnemers uit voorstellen in te dienen voor de invulling van het pauzelandschap in de vorm van een Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop. Een initiatiefnemer moet bestaan uit een consortium van:

- Grondeigenaren die bereid zijn de grondposities beschikbaar te stellen die nodig zijn voor het betreffende initiatief;
- Eén of meer ontwikkelaars voor wind- en of zonne-energie;
- Eén of meer corporaties of verenigingen (in oprichting) die in staat zijn om zowel lokaal eigendom als zeggenschap over de energieproductie door met name inwoners in en om Rijnenburg en Reijerscop te realiseren.

Procedures voor ruimtelijke besluitvorming worden alleen gestart als alle eigenaren van de voor het initiatief benodigde grondposities deel uit maken van het consortium. Voor het initiatiefvoorstel volstaat een intentieverklaring van de eigenaren van 80% van de benodigde grondposities voor zonnevelden en 60% van de benodigde grondposities voor windmolens, zodat grondeigenaren die meer tijd nodig hebben om mee te doen aan een initiatief hiervoor de ruimte hebben.

4.2 Rol van gemeente als grondeigenaar

De gemeente is bereid om haar grondposities binnen de zoekgebieden beschikbaar te stellen voor energieproductie. Het staat iedereen vrij om voorstellen in te dienen voor de grondposities van de gemeente. Indien één of meer partijen interesse hebben in grondposities van de gemeente, dan zal de gemeente de betreffende grondposities op een juridisch verantwoorde manier beschikbaar stellen, bijvoorbeeld met een tenderprocedure of een eenzijdige overeenkomst op basis van een taxatie van de grondwaarde. Vervolgens kan een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden en doorloopt het initiatief de procedure die van toepassing is op alle initiatiefvoorstellen. Voor de Nedereindse Plas overlegt de gemeente met de provincie en recreatieschap Stichtse Groenlanden of en onder welke voorwaarden medewerking verleend wordt aan een initiatief. Het is nu namelijk nog niet duidelijk hoe de eigendomssituatie voor de Nedereindse Plas zich zal ontwikkelen.

4.3 Gedragscode zon op land

De branchevereniging Holland Solar, Energie Samen, Greenpeace Nederland, Vereniging Milieudefensie, Stichting Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, Natuurmonumenten, de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) en Vogelbescherming Nederland hebben een gedragscode ondertekend waarmee steun gegeven wordt aan de ontwikkeling van zonnevelden op land, mits binnen de in de code geschetste kaders. De code adresseert de volgende onderwerpen waar zorgen of wensen over zijn:

- Efficiënt ruimtegebruik;
- Landschap en uitzicht;
- Biodiversiteit;
- Voedselproductie;
- Bodemkwaliteit;
- Burgerparticipatie in het proces;
- Mede-eigenaarschap en financiële betrokkenheid van bewoners en bedrijven uit de omgeving.

Initiatiefnemers voor zonnevelden in Rijnenburg handelen naar deze gedragscode. Het uitnodigingskader voor zonneveldinitiatieven is ook sterk op deze gedragscode gebaseerd.

4.4 Gedragscode acceptatie & participatie windenergie op land

De Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), Energie Samen, Greenpeace Nederland, Vereniging Milieudefensie, Stichting Natuur & Milieu en de Natuur- en Milieufederaties hebben een gedragscode ondertekend met als doel dat de omgeving van windenergieprojecten volwaardig kan meepraten over het project zodat de belangen van iedereen serieus worden meegenomen. Initiatiefnemers voor windmolens in Rijnenburg handelen naar deze gedragscode. Het uitnodigingskader voor windmoleninitiatieven is ook sterk op deze gedragscode gebaseerd.

4.5 Opruimplicht

Voor windmolens en zonnevelden zal een vergunning voor een periode van 20 jaar afgegeven worden. Na beëindiging van de energieproductie geldt een opruimplicht. Alle, ten behoeve van het zonneveld gerealiseerde, objecten worden verwijderd. Windmolens worden verwijderd, inclusief voorzieningen op maaiveld, tenzij deze met toestemming van de gemeente behouden blijven voor bijvoorbeeld een recreatieve functie. De fundering van windmolens wordt op een nader te bepalen afstand onder het maaiveld afgeknipt. Deze afstand hangt af van de locatiespecifieke bodemgesteldheid. Voorkomen moet namelijk worden dat er lekkages optreden in watervoerende lagen door het verwijderen van funderingspalen. Indien de eigenaar van de energieproductie niet meer aanspreekbaar is op de opruimplicht, dan wordt de grondeigenaar verantwoordelijk gehouden.

5. Kadern voor inrichting natuur, landschap en recreatie

5.1 Belangrijkste waarden in het gebied

Rijnenburg is aangewezen als pauzeland. Dat betekent onder andere dat de landschappelijke structuur en de waardevolle landschapselementen zoveel als mogelijk in stand moeten blijven en teruggebracht kunnen worden in hun oorspronkelijke staat. Reijerscop is geen pauzeland, maar ook voor deze polder geldt dat de bestaande landschappelijke structuur en waardevolle landschapselementen behouden blijven.

In de Startnotitie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop zijn bestaande waarden voor natuur, landschap en recreatie uitgebreid beschreven. In dit hoofdstuk staat op welke wijze bij initiatieven voor zonnevelden of windmolens rekening gehouden moet worden met deze waarden. Voldoen aan het uitnodigingskader is geen garantie dat voldaan wordt aan de wettelijke kadern. Aan deze kadern wordt getoetst bij het verstrekken van de omgevingsvergunning. In de Omgevingsvergunningen en in de ontheffing Wet natuurbescherming kunnen aanvullende voorwaarden opgenomen worden om bestaande waarden te beschermen, afhankelijk van bijvoorbeeld locatie en vormgeving van de initiatieven. De belangrijkste waarden in het gebied zijn hieronder samengevat.

5.1.1 Slagenverkaveling

De belangrijkste drager van het landschap, de cultuurhistorie, natuurwaarden en het waterhuishoudkundig systeem is de eeuwenoude slagenverkaveling van langgerekte weiden die door talloze sloten van elkaar worden gescheiden. Het opgeven van deze structuur, door bijvoorbeeld het dempen van sloten, heeft onomkeerbare en onvoorspelbare gevolgen:

- Als de sloten meer dan 60 meter van elkaar liggen, daalt het waterpeil lokaal tot een niveau waarbij het veen droog kan komen te liggen. Afhankelijk van de afsluitende werking van de kleilaag erboven, kan dit leiden tot veenoxidatie met CO₂-uitstoot en bodemdaling tot gevolg.
- Het grootste deel van de natuurwaarde in het gebied is verbonden aan de smalle sloten en de historische oevers. Oevers die verdwijnen, gaan ten koste van leefgebied voor deze, deels beschermde, dier- en plantensoorten.
- De oevers van de sloten vormen een belangrijk onderdeel in de beoordeling van de waterkwaliteit. De waterkwaliteit bestaat uit ecologie en chemie en mag volgens de Kaderrichtlijn Water niet achteruit gaan.
- De sloten en kavels hebben nog steeds een cultuurhistorische waarde. De authenticiteit is nog goed zichtbaar in het grillige patroon van de sloten en de bolle kavels. Dit geeft karakter aan het landschap. Als sloten gedempt en opnieuw gegraven worden, gaat een deel van dit karakter verloren.

5.1.2 Natuur

De afgelopen jaren is geïnventariseerd welke (beschermde) soorten planten en dieren voorkomen in het gebied. Het gebied is rijk aan biodiversiteit en kent door zijn venige karakter, hoge grondwaterstand en de aanwezigheid van kwel een grote potentie voor verdere ontwikkeling van natuur. Deze inventarisatie van soorten geldt als nulmeting voor het energielandschap. Bij planologische besluitvorming over het energielandschap dient rekening gehouden te worden met deze soorten, waarbij aangetoond zal moeten worden dat beschermde soorten geen significante schade ondervinden. Zonnevelden moeten er toe leiden dat het leefgebied voor de beschermde watergebonden dier- en plantsoorten verbetert. Ook niet beschermde soorten profiteren hiervan. Het leefgebied van niet beschermde watervogels moet voldoende blijven om deze vogels in het gebied te houden. Het energielandschap staat op gespannen voet met het in stand houden van een voldoende aantrekkelijk leefgebied voor weidevogels. Conform de Gedragscode Zon op Land wordt de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de huidige weidevogelpopulatie en eventuele compensatie in eerste instantie bij de initiatiefnemers gelegd.

Het is mogelijk dat door het tijdelijke energielandschap nieuwe soorten flora en/of fauna in het gebied komen. Aan initiatiefnemers wordt dan ook geadviseerd om – naast de reguliere ontheffing Wet natuurbescherming – een ontheffing tijdelijke natuur aan te vragen bij provincie. Op die manier kan worden geborgd dat de vestiging van nieuwe beschermde natuurwaarden niet leidt tot beperkingen bij verwijdering of vervanging van de zonnevelden en eventuele doorontwikkeling van het gebied.

5.2 Kadern voor zonnevelden

5.2.1 Cultuurhistorisch waardevolle ensembles en landschapselementen

Een deel van de wegen en vaarten is heel oud en heeft een kleinschalig en landelijk karakter. De wegen zijn onderdeel van een groter netwerk in het Groene Hart. Aan de wegen liggen enkele kavels met cultuurhistorische waarde. Deze kavels en routes zijn buiten de zoekgebieden voor zonnevelden gelaten. Hetzelfde geldt voor de enige nog goed herkenbare eendekooi in het gebied. Binnen de zonnevelden worden landschapselementen als volgt beschermd:

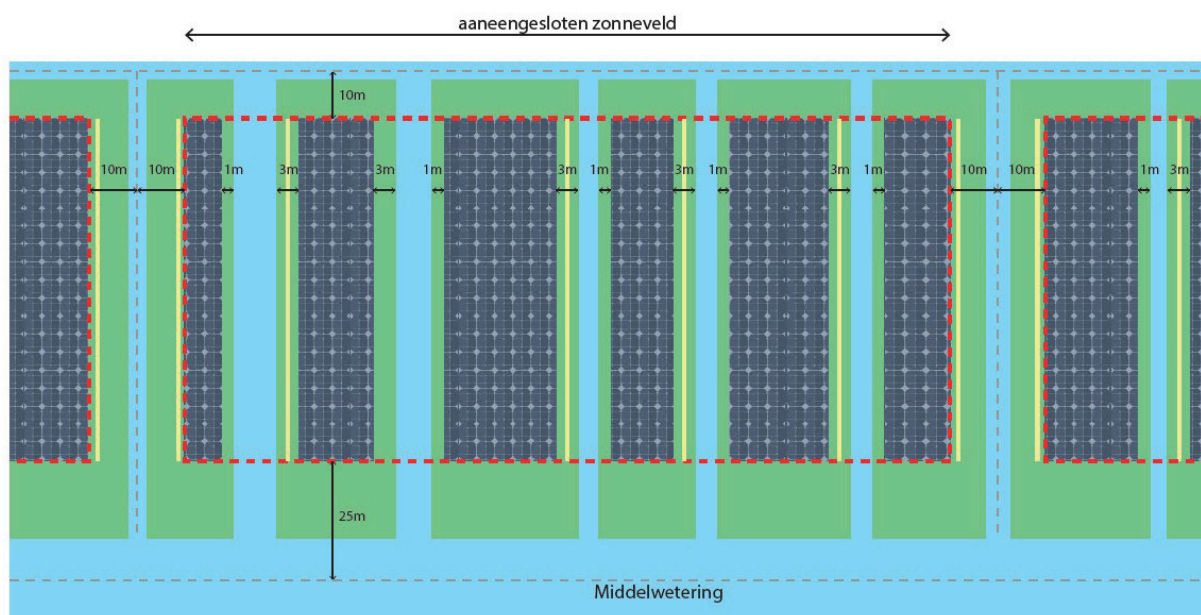
- Het is niet toegestaan om, zonder toestemming van waterschap, provincie en gemeente, bestaande sloten te dempen.
- Voor grootschalige ophogingen of afgravingen van kavels is expliciet toestemming nodig van de waterschap, provincie en gemeente.
- De zonnepanelen staan op minimaal 15 meter afstand tot bestaande routes, cultuurhistorische ensembles en de eendekooi.
- Voor alle overige landschapselementen in de vorm van bomen, geriefhoutbosjes en overige bosschages geldt dat ze niet verwijderd mogen worden, tenzij de gemeente hiervoor toestemming geeft. Voor het verwijderen van houtopstanden van meer dan tien are is ook toestemming van de provincie nodig. Daarbij zal per situatie de ecologische en cultuurhistorische waarde beoordeeld worden.

Initiatiefnemers houden op de plankaart rekening met de kadern voor behoud van landschappelijke structuur en geven aan op welke punten sprake is van door initiatiefnemers voorgenomen aantasting van waardevolle landschapselementen.

5.2.2 Ecologische zones langs sloten

De inrichting van ecologische zones versterkt de landschappelijke structuur van slagenverkaveling en zichtlijnen en vindt plaats binnen de volgende kaders:

- Langs elke sloot ligt een ecologische zone van minimaal 3 meter aan de ene zijde en 1 meter aan de andere zijde (beide exclusief talud). De ecologische zone van 3 meter is tevens een onderhoudspad.
- Rondom elk aaneengesloten zonneveld is een ecologische zone van minimaal 10 meter tussen de zonnepanelen en het hart van de dichtstbijzijnde sloot. In deze ecologische zones is het toegestaan om sloten te verbreden en natuurvriendelijke oevers te realiseren mits dit een positief effect heeft op de natuur en toestemming wordt verleend door de gemeente en het waterschap. Een zonneveld is aaneengesloten als de kavels waarop het zonneveld ligt aan elkaar grenzen.
- Uitzondering op het vorige punt is de Middelwetering. Deze mag niet verbreed worden. Tussen het hart van de Middelwetering en de zonnepanelen dient een ecologische zone van minimaal 25 meter ingericht te worden.
- De ecologische zones krijgen primair een natuurdoelstelling, zijn gevrijwaard van verharde onderhoudspaden en kunnen zodoende door de initiatiefnemer ingezet worden als compensatielocatie voor het verlies aan (beschermde) natuurwaarden elders.

Figuur 3: schematische weergave van ecologische zones in en rond zonnevelden.

Initiatiefnemers geven op de plankaart de locatie van de zonnevelden, de ecologische zones en aangepaste watergangen aan. Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen welke natuurbeheertypen ze toepassen in de ecologische zones en hoe ze omgaan met het onderhoud van de watergangen en bijbehorende oevers. Hier hoeft (nog) geen ecologisch onderzoek aan ten grondslag te liggen.

5.2.3 Aanleg- en beheerplan

Voor elk initiatief dient, in de fase van vergunningverlening, een aanleg- en beheerplan te worden opgesteld, waaruit blijkt hoe met de reeds aanwezige natuurwaarden wordt omgegaan, op welke manier ontwikkeling van natuur wordt gestimuleerd, wat het beoogde natuurdoeltype is, de daarvoor beschikbare geborgde budgetten, planning, monitoring en verantwoordelijkheden voor de duur waarop

de locatie in gebruik is. Het plan dient invulling te geven aan de bescherming van in het gebied voorkomende soorten conform het [Utrechtse Soortenbeleid](#) en tevens te voldoen aan de eisen die de provincie stelt ten behoeve van het afgeven van een ontheffing Wet natuurbescherming.

Voor de inrichting van de zonnevelden, inclusief sloten of andere grensafscheiding, gelden minimaal de volgende kaders, waarbij verwezen wordt naar de natuurbeheertypen, zoals opgenomen in de [Index natuur en landschap](#):

- In de zonnevelden is het hele jaar rond sprake van een dichte en aaneengesloten bodembedekkende grazige of kruidenrijke vegetatie, bestaande uit inheemse en gebiedseigen soorten. Dit betekent dat zowel voldoende licht als afstromend regenwater beschikbaar moet zijn. Bij de opstelling van de zonnepanelen wordt hiermee rekening gehouden.
- De te ontwikkelen natuur moet een gebiedseigen karakter hebben en versterkend zijn ten opzichte van bestaande en hier van nature voorkomende natuurwaarden. De nadruk ligt daarbij op ontwikkeling van moeras (natuurbeheertype N05.01), vochtig hooiland (N10.02) en gemaaid rietland (N05.02) langs sloten en kruiden- en faunarijke grasland (N12.02) tussen en rond zonnepanelen.
- Het inzaaien, aanplanten of uitzetten van inheemse gebiedseigen soorten is alleen met toestemming van de gemeente toegestaan; bij voorkeur wordt uitgegaan van bestaande (bron)populaties of maaisel uit omliggende natuurgebieden op een afstand van minder dan vijftien kilometer.
- Eventueel hekwerk rondom zonnevelden is passeerbaar voor in het gebied voorkomende fauna, waaronder hazen, mits dit verenigbaar is met de eisen die de verzekeraar stelt aan de afscherming.
- Tussen zonnevelden en (nieuw aan te leggen) wegen worden planten en/of bomen toegevoegd die de aanwezigheid van het zonneveld en eventueel hekwerk minder doen opvallen. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op de al aanwezige groenstructuur (bijvoorbeeld bij het aanvullen van bomenlanen) en worden plant- en boomsoorten gebruikt die bij het gebied passen en een ecologische meerwaarde hebben.
- Zonnevelden worden niet beveiligd met honden of zichtbare verlichting; wel kan gebruik worden gemaakt van camerabeveiliging met infraroodverlichting.
- Het plaatsen van bijenkasten is mogelijk tot een maximale dichtheid van drie volken per km², om concurrentie met wilde bijen en hommels te voorkomen.
- Om bodemverstoring en -verdichting tot een minimum te beperken, wordt geen gebruik gemaakt van betonnen (gestorte) fundering, tenzij dat vanwege aanwezige archeologische waarden de voorkeur verdient.

Voor het beheer van de zonnevelden gelden minimaal de volgende kaders, waarbij verwezen wordt naar de natuurbeheertypen, zoals opgenomen in de [Index natuur en landschap](#):

- De grazige vegetatie onder en rond zonnepanelen wordt beheerd als kruiden- en faunarijke grasland (natuurbeheertype N12.02).
- Extensieve begrazing (bijvoorbeeld door schapen) is toegestaan indien dit een natuurdoel dient en bijdraagt aan instandhouding van de natuurbeheertypen.
- Er worden geen pesticiden of herbiciden gebruikt, tenzij dit van overheidswege gevraagd wordt (bijvoorbeeld om bepaalde plagen te bestrijden).

- Kunstmest en drijfmest is niet toegestaan. Ruwe stalmest mag in beperkte mate worden toegepast indien dit natuurdoelen dient.
- Om bodemverontreiniging te voorkomen mag geen afspoeling plaatsvinden van zware metalen of andere milieubelastende stoffen.

Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen wat de voorgenomen opstelling van de zonnepanelen is, hoe ze omgaan met grensafscheiding, welke maatregelen ze treffen bij aanleg en beheer van het energielandschap ten behoeve van natuur, welke natuurbeheertypen voorgenomen worden en welke beplanting ze toevoegen. Hier hoeft (nog) geen ecologisch onderzoek aan ten grondslag te liggen. NB: Voor een vergunningaanvraag is dit onderzoek wel nodig.

5.3 Kaders voor windmolens

Het effect van windmolens op maaiveldniveau is kleiner dan het effect van zonnevelden. De kaders voor windmolens op dit gebied zijn dan ook minder uitgebreid:

- De opstelling van de windmolens vormt een samenhangend geheel die logisch is in het landschap.
- Zonder toestemming van de gemeente is het niet toegestaan om windmolens te plaatsen in sloten of op de plek van landschapselementen in de vorm van bomen, geriefhoutbosjes en overige bosschages.
- Voor de bescherming van vogels en vleermuizen dienen, in overleg met de provincie, maatregelen getroffen te worden die toereikend zijn om te voldoen aan de wettelijke eisen.
- Permanente routes voor de bereikbaarheid van windmolens worden in overleg met de gemeente openbaar toegankelijk als recreatieve routes mits dit verenigbaar is met de natuurdoelstellingen van het energielandschap en de regels voor openbare veiligheid.
- Het kappen van oude knotwilgen ten behoeve van tijdelijke routes is alleen toegestaan als er geen alternatief is en de bomen niet verplaatst of teruggeplaatst kunnen worden.

Bij de planologische besluitvorming over windmolens zal de landschapsontwikkeling in Rijnenburg en Reijerscop nader geconcretiseerd worden en zullen met initiatiefnemers van windenergie ook afspraken gemaakt worden over verdeling van taken en kosten tussen gemeente en initiatiefnemers.

Uitgangspunt is dat kosten voor fysieke maatregelen die redelijkerwijs en juridisch gezien toerekenbaar zijn aan de initiatieven voor windenergie ook daadwerkelijk verhaald zullen worden op de initiatiefnemers.

5.4 Kaders voor zonnevelden en windmolens

5.4.1 Ruimte voor weidevogels en watervogels

De polder Rijnenburg en specifiek het gebied rond en ten noorden van de Ringkade is van belang als weidevogelgebied. Dit is het rustigste gebied in de polder en in dit gebied is de afdekkende kleilaag op het veen het dunst, wat bevorderlijk is voor de biodiversiteit. Het behouden, en waar mogelijk stimuleren, van de weidevogelstand is een nadrukkelijke ambitie van de gemeente. Afhankelijk van de uiteindelijke posities van windmolens en zonnevelden zullen de polders Rijnenburg en het Utrechtse deel van Reijerscop minder aantrekkelijk worden voor weidevogels. Deze kunnen namelijk hinder ervaren van zonnevelden binnen een afstand van 50 meter van hun leefgebied en windmolens binnen een afstand van 200 meter. Initiatiefnemers worden gevraagd om grondposities en budget

beschikbaar te stellen voor agrarisch natuurbeheer in een voldoende groot en geschikt leefgebied voor weidevogels binnen en buiten de gemeente Utrecht.

De Middewetering en de Nedereindse Plas zijn de belangrijkste leefgebieden voor watervogels. Het is de ambitie van de gemeente om de effecten op de watervogelpopulatie te minimaliseren. Deze vogels hebben behoefte aan een voldoende omvangrijk, rustig en veilig leef- en rustgebied. Dit wordt op de volgende wijze gegarandeerd:

- Het ruimteverlies voor watervogels door zonnepanelen in de Nedereindse Plas wordt gecompenseerd door kwaliteitsverbetering van het overgebleven gebied op en rondom de plas. Bijvoorbeeld door het aanleggen van drijvende eilandjes op de plas of een ecologisch waardevolle vormgeving van de stellages met zonnepanelen.
- Over de gehele lengte van de Middewetering dient voldoende leef- en rustgebied te zijn voor watervogels. Minimaal 25% van alle oevers van de Middewetering dient op minimaal 100 meter afstand van zonnepanelen te liggen.

De gemeente zal toezien op naleving van deze beide voorwaarden als alle initiatieven zijn ingediend. Er wordt dan voor het hele gebied beoordeeld of er voldoende ruimte blijft voor watervogels. Zo niet, dan kan dat leiden tot afwijzing of verzoek tot bijstelling van initiatieven.

Initiatiefnemers geven in het participatieplan op hoofdlijnen aan voor welke grondposities ze afspraken willen maken over agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer waarbij aangesloten wordt bij de [Algemene voorwaarden Agrarisch natuurbeheer](#) en welke budgetten ze hiervoor beschikbaar stellen.

Initiatiefnemers beschrijven in het aanleg- en beheerplan op hoofdlijnen wat de voorgenomen opstelling van de zonnepanelen is en op welke wijze ze het leefgebied voor watervogels rond zonnepanelen op de Nedereindse Plas verbeteren.

5.4.2 Ruimte voor infrastructuur

Elk initiatief krijgt een eigen aansluiting op het elektriciteitsnet. Dat wordt gerealiseerd door de netbeheerder. Om te kunnen nagaan of deze aansluitingen realiseerbaar zijn, moet duidelijk zijn op welke locatie het initiatief aangesloten moet worden en in welke mate realisatie van de bekabeling afhankelijk is van medewerking van particulieren die niet bij het initiatief betrokken zijn. De gemeente wil weten of er sprake is van het trekken van nieuwe kabels onder of langs wegen in beheer van de gemeente of andere overheden.

Zonnevelden en windmolens moeten toegankelijk zijn voor hulpdiensten en aangesloten worden op het in Rijnenburg gelegen transformatorstation. Voor windmolens zullen toegangswegen aangelegd moeten worden, omdat de bestaande wegen, afgezien van de provinciale weg, ongeschikt zijn voor transport van windmolenonderdelen. Omdat er sprake kan zijn van meerdere initiatieven, zal de gemeente erop toezien dat geselecteerde initiatieven elkaar niet in de weg zitten. Om dit te kunnen beoordelen is het nodig dat initiatiefnemers indicatief aangeven welke ruimte nodig is voor tijdelijke en permanente infrastructuur en voor elektriciteitskabels.

De aanleg van permanente toegangswegen wordt zo goed mogelijk gecombineerd met de realisatie van nieuwe recreatieve routes.

In de visie wordt ingezet op ontwikkeling van vier recreatieve verbindingen (zie figuur 4):

1. Bestaande Ringkade
2. Nieuwe verbinding Ringkade–Nedereindseweg
3. De nieuwe fietsroute Reijerscop
4. Nieuwe verbinding Strijkviertel–Nedereindseweg

Figuur 4: gewenste recreatieve verbindingen in Rijnburg en Reijerscop

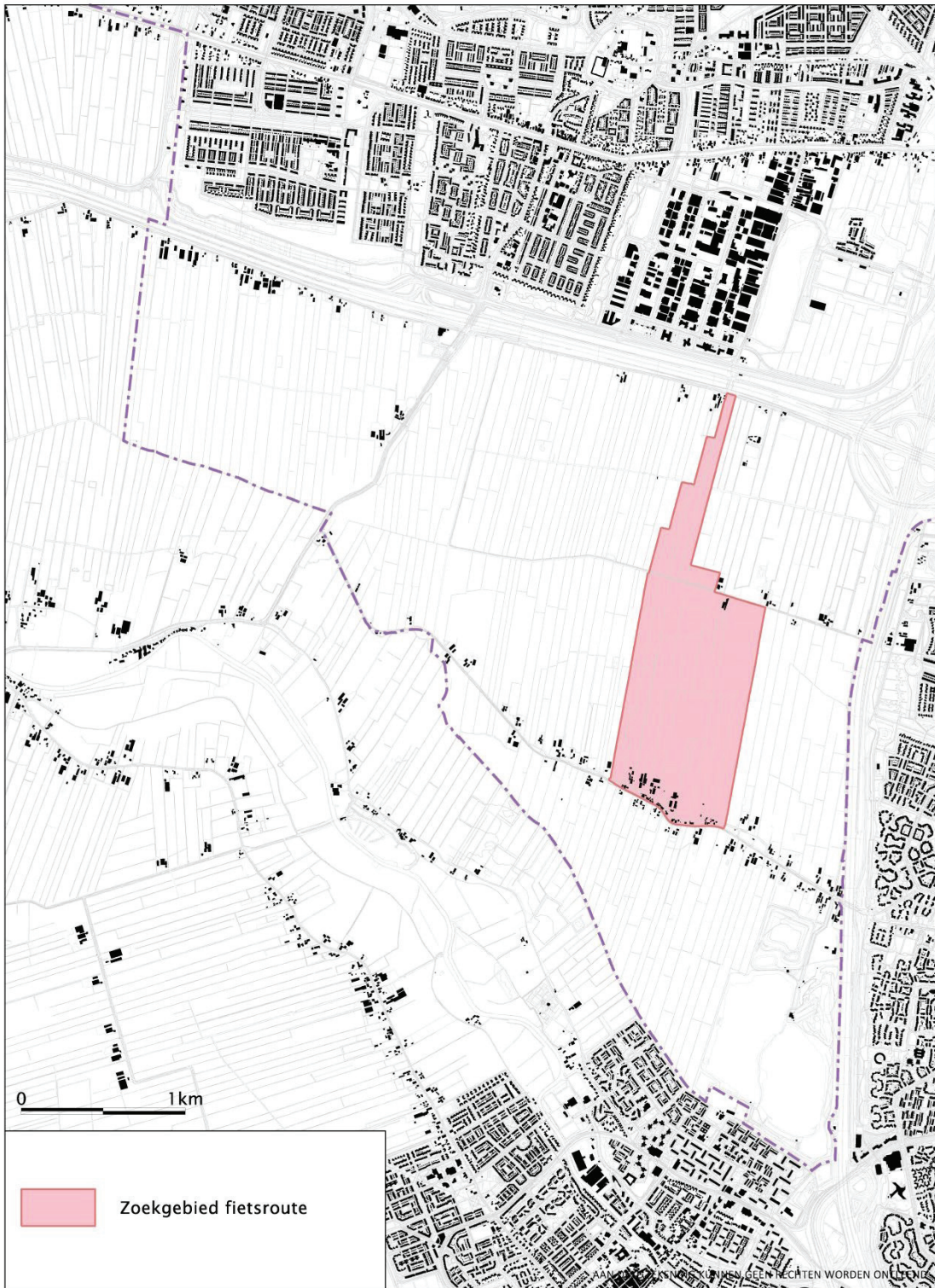
Ad 1. De bestaande Ringkade is een cultuurhistorisch beschermde route die in essentie moet blijven zoals hij is. Dat betekent dat hij niet gebruikt kan worden als permanente toegangsweg naar de windmolens.

Ad 2 en 3. De gewenste nieuwe verbindingen Ringkade–Nedereindseweg en fietsroute Reijerscop liggen buiten de zoekgebieden voor wind en zon. Indien deze routes bruikbaar zijn als permanente toegangsweg tot de windmolens, dan kan werk met werk gemaakt worden: er is sprake van dubbelgebruik en de kosten kunnen verdeeld worden tussen gemeente en initiatiefnemers. Voor realisatie van de fietsroute Reijerscop (nummer 3) is door betalende partijen een intentieverklaring getekend. Er wordt nu gewerkt aan bestemmingsplannen om dit mogelijk te maken. Deze fietsroute wordt op zijn vroegst in 2021 gerealiseerd.

Ad 4. De aanleg van een recreatieve verbinding tussen Strijkviertel en de Nedereindse weg mag niet onmogelijk gemaakt worden. Dat betekent dat alle initiatieven samen voldoende ruimte moeten laten voor een route binnen het in figuur 5 aangegeven zoekgebied. Deze reservering heeft een minimale breedte van 28 meter¹. De gemeente zal toezien op naleving van deze voorwaarde als alle initiatieven zijn ingediend. Er wordt dan voor het hele gebied beoordeeld of er voldoende ruimte blijft voor de recreatieve verbinding. Zo niet, dan kan dat leiden tot afwijzing of verzoek tot bijstelling van initiatieven. Het gebruiken van deze route als permanente toegangsweg tot de windmolens verdient de voorkeur. Ook hier kan werk met werk gemaakt worden en kunnen de kosten verdeeld worden tussen gemeente en initiatiefnemers. Deze route kan tevens gebruikt worden als bouwweg voor en/of permanente verbinding van eventuele woningen in Rijnenburg.

Beplanting langs recreatieve routes verbetert de beleving van deze routes. Deze beplanting is deels aanwezig en kan in overleg met de gemeente aangevuld worden met beplanting gelijk aan de reeds aanwezige gebiedseigen beplanting. Beplanting en sloten die moet wijken voor verbreding van routes, worden op een nieuwe plek herplant.

¹ Deze 28 meter is opgebouwd uit 3 meter weg + 2x2,5 meter berm + 2x10 meter sloot.

Figuur 5: Zoekgebied voor ruimtelijke reservering voor route Strijkviertel.

Initiatiefnemers nemen in de plankaart de volgende onderdelen op:

- Locaties van zonnevelden, inclusief ecologische zones.
- Indicatieve locaties van windmolens.
- Indicatieve locaties voor nieuw aan te leggen of te verbreden routes en onderhoudswegen, die nodig zijn voor bouw en exploitatie van windmolens. Er wordt tevens een indicatie gegeven van de wijze waarop deze routes tijdelijk en permanent worden ingericht.
- Locatie van de door netbeheer te realiseren aansluiting.
- Indicatieve locaties voor aan te leggen elektriciteitskabels, inclusief de grondposities van derden (niet initiatiefnemers) die daarvoor beschikbaar gesteld moeten worden.

In de toelichting op de plankaart staat:

- Welke beplanting en recreatieve voorzieningen (deels) door de initiatiefnemer gerealiseerd kunnen worden.
- Het spanningsniveau waarop het initiatief wil aansluiten (10 kV of 50 kV) en de capaciteit van de gewenste aansluiting (in MVA).
- Hoe het belang van de netbeheerder wordt behartigd en geborgd indien een aansluiting inclusief bekabeling dient te worden aangelegd via particuliere grond.

6. Kaders voor geluid en slagschaduw

6.1 Geluidarme windmolens

Er wordt geen grens gesteld aan de omvang van de windmolens. Ook worden geen bovenwettelijke eisen gesteld aan de exploitatiewijze van de windmolens. Wel worden randvoorwaarden gesteld aan de toepassing van geluidarme windmolens, conform de beste beschikbare techniek. De beste beschikbare techniek wordt uitgedrukt in een maximaal bronvermogen (L_w uitgedrukt in dB). Dit maximale bronvermogen bepaalt de gemeente bij het opstellen van vergunningsvoorwaarden volgens het volgende protocol:

- Door initiatiefnemer wordt aan de gemeente een lijst overhandigd met voor de Nederlandse markt beschikbare windmolens groter dan 4 MW en met een ashoogte hoger dan 125 meter. Deze lijst moet ook informatie over het maximale bronvermogen van deze windmolens bevatten. Het maximale bronvermogen houdt in: zonder gebruik van werkmodus (ofwel het kantelen van de wieken waardoor minder geluid geproduceerd wordt) en de voor geluid meest ongunstige wind.
- Het bronvermogen van de stilste windmolen in deze lijst plus 2dB geldt in eerste instantie als norm voor een geluidarme windmolen.
- Indien op basis van deze norm minder dan vier windmolenleveranciers in aanmerking komen, dan wordt er telkens 1 dB bij de norm opgeteld, net zolang totdat er minimaal vier leveranciers aan de norm kunnen voldoen.
- De aanbesteding start nadat de gemeente akkoord heeft gegeven op de eis voor het maximale bronvermogen. Dit bronvermogen wordt een eis in de aanbesteding, en geen gunningscriterium.

Nota bene: de 4 MW en 125 meter ashoogte worden alleen gebruikt om een bruikbare waarde voor het maximale brongeluid te bepalen. Deze waarden zijn niet van toepassing op de minimale of maximale omvang van te realiseren windmolens.

Initiatiefnemer committeren zich aan het protocol voor bepalen van het maximale brongeluid van windmolens en het meenemen van dit maximale brongeluid als eis in de aanbesteding.

6.2 Protocol voor klachtenafhandeling en beheersmaatregelen

Door goede afspraken te maken met omwonenden kan de hinder van slagschaduw beperkt worden. Door bewoners mee te laten profiteren van de opbrengst van windmolens, kan een optimum bereikt worden tussen ervaren hinder en energieopbrengst. De initiatiefnemer geeft aan welke afspraken met omwonenden binnen en buiten de gemeentegrenzen gemaakt kunnen worden over bovenwettelijke slagschaduwbeperking.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen het protocol voor klachtenafhandeling en de wijze waarop dit vertaald wordt naar beheermaatregelen. Ook wordt aangegeven op welke wijze bewoners via het lokaal eigendom en het omgevingsfonds invloed uit kunnen oefenen op de ervaren hinder.

6.3 Openbare rapportage

Initiatiefnemers publiceren elk jaar een rapportage, waarin ze aangeven op welke wijze voldaan is aan de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw en niet alleen op momenten dat er klachten zijn, zoals normaliter gebruikelijk is. In de m.e.r. die voor de planologische besluitvorming over de windmolens wordt uitgevoerd, worden de te verwachten effecten van laagfrequent geluid onderzocht.

Initiatiefnemers nemen in het participatieplan op hoofdlijnen de verplichting tot een openbare rapportage op.

7. Kaders voor participatie

In het participatieplan geven initiatiefnemers aan op welke wijze de opbrengst van de energieproductie ten goede komt aan de mensen in en om het gebied. Sommige kaders hebben betrekking op alle initiatieven voor zonne- en windenergie. Andere kaders gelden specifiek voor zonnevelden of voor windmolens. Indien andere initiatieven dan zonne- en windenergie ingediend worden, wordt gezien welke kaders van toepassing worden verklaard.

7.1 Lokaal bezit (wind en zon)

Bewoners van de polders en inwoners van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, IJsselstein, Montfoort en Woerden krijgen de kans om te investeren in de energieopwekking. Bij voldoende vraag vanuit deze partijen wordt minimaal 50% van de aandelen of andere eigendomsbewijzen voor een marktconforme prijs beschikbaar gesteld aan bewoners van deze gemeenten, voorafgaand aan de aanbesteding van de windmolens/zonnepanelen. De eigendomsvorm moet dusdanig zijn dat de eigenaren zeggenschap hebben over de wijze van inrichting en exploitatie van de energieproductie en de impact van de energieproductie op de omgeving. Bewoners met zeggenschap over de wijze van inrichting en exploitatie verenigen zich in een rechtspersoon, bijvoorbeeld een vereniging of energiecoöperatie. Deze rechtspersoon is ook toegankelijk voor inwoners en omwonenden van Rijnenburg en Reijerscop die niet beschikken over kapitaal om te investeren. Een consortium van initiatiefnemers kan meerdere organisaties voor lokaal eigendom bevatten.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen welke rechtspersonen voor lokaal eigendom deel zijn van het consortium. Uit de (concept)statuten van deze rechtspersonen (in oprichting) moet blijken welke personen en organisaties deel kunnen nemen en op welke wijze voorwaarden worden gesteld aan (verschillende vormen van) deelname. In dit plan wordt ook beschreven op welke wijze mensen met een krappe beurs mee kunnen profiteren van de opbrengst van de energieproductie.

7.2 Bijdrage aan omgevingsfonds (wind)

Initiatiefnemers richten een omgevingsfonds op en storten in dit fonds 0,5 euro per geproduceerde MWh door windmolens. Bewoners in een door initiatiefnemers afgebakend gebied hebben zeggenschap over benutting van dit fonds en beslissen mee over wie het fonds het beste kan beheren.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen welke bewoners besluiten over inzet van het omgevingsfonds en hoe ze besluitvorming hierover en realisatie van de maatregelen willen organiseren. Indien een rol voor de gemeente is weggelegd, dan wordt dit aangegeven.

7.3 Sociale grondvergoedingen en omwonendenvergoedingen (wind)

Grondbezitters en bewoners in de omgeving van windmolens profiteren mee van de opbrengst van de windmolens. De vergoeding voor grondeigenaren wordt verdeeld over de grondeigenaren die een windmolen op hun grond krijgen en de overige grondeigenaren in het gebied. Bewoners die in de nabijheid van een windmolen wonen, krijgen van initiatiefnemers een vergoeding die afhankelijk is van de afstand tussen hun woning en de windmolen.

Acceptatie van vergoedingen door bewoners doet geen afbreuk aan het recht op planschade. Eventueel gehonoreerde planschadeclaims kunnen door de initiatiefnemer worden afgetrokken van de uitgekeerde vergoedingen. De omwonendenvergoeding kan nooit kleiner zijn dan de rechtmatige planschadevergoeding.

De hoogte en de verdeling van de vergoedingen wordt bepaald in overleg tussen initiatiefnemers, grondeigenaren en bewoners. De gemeente zal er op toezien dat de hoogte en de verdeling van de vergoedingen redelijk en eerlijk is. Als dit duidelijk niet het geval is, dan is dat reden om de initiatiefnemer te vragen om het voorstel aan te passen voorafgaand aan het voornemen tot wijziging bestemmingsplan of omgevingsplan.

Initiatiefnemers beschrijven in het participatieplan op hoofdlijnen hoe ze in overleg met bewoners en grondeigenaren komen tot de verdere verdeling van grondvergoedingen en bewonersvergoedingen.
--

8. Selectie van initiatieven en vervolgprocedure

8.1 Uitnodigingskader voorwaarde voor vergunning

In het vigerende bestemmingsplan voor Rijnenburg en Reijerscop is grootschalige energieproductie niet toegestaan. De gemeente wil zonnevelden en windmolens toe gaan staan onder voorwaarde dat dit op een ruimtelijk en maatschappelijk verantwoorde manier gebeurt. De kaders hiervoor zijn opgenomen in dit uitnodigingskader. De gemeente zal initiatiefvoorstellen en vergunningaanvragen die niet passen binnen deze kaders niet verder in behandeling nemen.

8.2 Schaarse aansluitcapaciteit optimaal benutten

Het realiseren van een aansluiting is het exclusieve domein van netbeheerders. In Utrecht zijn dat Stedin (regionale net) en TenneT (landelijke net). Belangrijk gegeven is dat netbeheerders gebonden zijn aan wet- en regelgeving om aansluitingen te realiseren. Hier dienen de initiatiefnemers rekening mee te houden. Stedin moet op basis van de Elektriciteitswet non-discriminatoir aansluiten: iedere klant heeft recht op een aansluiting na het verstrekken van een opdracht daartoe. Het is de netbeheerder niet toegestaan aansluitcapaciteit te reserveren.

De ruimte voor aansluitingen op transformatorstation in Rijnenburg is beperkt tot in totaal 130 MVA: maximaal twee op een 50 kV-aansluiting en drie op een 10 kV-aansluiting. Conform de Elektriciteitswet mag per aansluiting slechts één onroerende zaak aangesloten worden. Aansluiting van zonnepanelen en/of windmolens op verschillende onroerende zaken moet door de initiatiefnemer zelf geregeld worden. Het zelfde geldt voor verdeling van de inkomsten van elektriciteitsproductie tussen de verschillende partijen binnen een consortium van initiatiefnemers.

Capaciteitsuitbreiding boven het maximum van 130 MVA duurt vijf tot zeven jaar. Een dergelijke vertraging in de realisatie past niet bij de tijdelijkheid van het energielandschap. Daarom zal de gemeente niet meer initiatieven selecteren dan past binnen de op moment van selectie beschikbare aansluitcapaciteit. Deze kan kleiner zijn dan vijf aansluitingen als in de komende jaren één of meerdere aansluitingen gebruikt worden voor andere ontwikkelingen in of om het gebied. De huidige beschikbare capaciteit kan immers niet gereserveerd worden voor het energielandschap.

Om te kunnen voldoen aan de opgave die volgt uit de Regionale Energiestrategie is het van belang om zo veel mogelijk productiecapaciteit aan te sluiten op de beschikbare aansluitcapaciteit. De selectieprocedure voor initiatieven is daarom gericht op (1) het beschikbaar houden van één 50 kV-aansluiting voor windenergie, liefst gecombineerd met zonnevelden, (2) het voorkomen dat te kleine initiatieven gebruik maken van te grote aansluitingen en (3) het voorkomen van meer initiatieven dan de netwerkcapaciteit in het gebied aan kan.

8.3 Toets op verenigbaarheid initiatieven

Op grond van een goede ruimtelijke ordening wil de gemeente eerst bepalen of de ingediende initiatieven met elkaar verenigbaar zijn binnen de geldende kaders voor het energielandschap alvorens planologische procedures te starten. Deze toetsing kan alleen plaats vinden als er een afgebakende periode wordt vastgesteld waarin initiatiefnemers hun voorstellen (op hoofdlijnen) in kunnen dienen, gevolgd door een toetsing en als nodig een selectieprocedure.

De toets op verenigbaarheid van initiatieven gebeurt op basis van de volgende onderdelen uit het uitnodigingskader:

1. Laten de initiatieven gezamenlijk voldoende ruimte voor leefgebied voor watervogels langs de Meijewetering (zie [paragraaf 5.4.1](#))?
2. Laten de initiatieven gezamenlijk voldoende ruimte voor een recreatieve route tussen Strijkviertel en de Nedereindseweg (zie [paragraaf 5.4.2](#))?
3. Zijn de geplande tijdelijke en permanente routes naar de windmolenlocaties verenigbaar met de geplande locaties voor zonnevelden (zie [paragraaf 5.4.2](#))?
4. Zijn de geplande locaties voor elektriciteitskabels realiseerbaar in combinatie met andere initiatieven (zie [paragraaf 5.4.2](#))?
5. Passen alle initiatieven binnen de beschikbare aansluitcapaciteit (zie [paragraaf 8.2](#))?

Deze toets is complex als er sprake is van meerdere initiatieven in het noordelijk gebied van Rijnenburg. Daarom gaat de voorkeur uit naar één initiatief in het gebied ten noorden van de Ringkade. Indien er in dit gebied toch meerdere initiatieven worden ingediend, dan zal het kleinste initiatief zich aan moeten passen aan het grootste initiatief (uitgedrukt in jaarlijks geproduceerde elektriciteit). De gemeente geeft aan op welke wijze initiatieven aangepast moeten worden.

8.4 Selectieprocedure

Na vaststelling van het uitnodigingskader door de gemeenteraad hebben initiatiefnemers drie maanden de tijd om voorstellen in te dienen. Voor windenergie zal niet meer dan één initiatiefnemer worden geselecteerd, omdat het onderlinge en cumulerende effect van de windmolens te groot is. Het is wel mogelijk om het lokaal eigendom binnen het consortium dat de windmolens realiseert onder te brengen in verschillende rechtspersonen, bijvoorbeeld één voor Rijnenburg en één voor Reijerscop. Het consortium van initiatiefnemers voor windenergie kan ook zonnevelden ontwikkelen. Voor alle initiatiefvoorstellen die voldoen aan het uitnodigingskader geldt dat de gemeente in overleg met de netwerkbeheerder bepaalt voor welke initiatieven ruimte is op het transformatorstation in Rijnenburg conform de volgende selectiestappen:

1. Het initiatief met het grootste piekvermogen van windmolens wordt als eerste geselecteerd.
2. Initiatieven voor zonnevelden met een opgesteld vermogen van minder dan 7 MWe (overeenkomend met circa 7 ha) voor een 10 kV-aansluiting en 35 MWe (overeenkomend met circa 35 ha) voor een 50 kV-aansluiting kunnen geweigerd worden als de initiatiefnemers voorstellen van de gemeente voor bundeling van initiatieven niet accepteren.
3. Initiatieven kunnen geweigerd worden als voorstellen van de gemeente voor het verenigbaar maken van initiatieven (zie [paragraaf 8.3](#)) niet worden geaccepteerd.

4. Als na de voorgaande drie stappen nog meer initiatieven over zijn dan de aansluitcapaciteit toestaat, dan worden de initiatieven met de hoogste elektriciteitsproductie als eerste geselecteerd. De overige initiatieven worden niet eerder in behandeling genomen dan dat er weer aansluitcapaciteit beschikbaar komt.

Het college van burgemeester en wethouders van Utrecht besluit over de geselecteerde initiatieven. Indien in de eerste drie maanden geen initiatief voor windenergie wordt ingediend, dan wordt niet meer dan één 50kV-aansluiting toegewezen aan een initiatief voor zonne-energie. De selectieprocedure wordt dan herhaald waarbij wederom een periode van drie maanden wordt gehanteerd. Als er nog ruimte is voor zonnevelden, dan kunnen daarvoor ook voorstellen ingediend worden in de tweede ronde. Als na de tweede ronde nog niet alle aansluitcapaciteit benut is, zal worden besproken met initiatiefnemers of het zin heeft om een derde ronde te starten.

8.5 Afsluiten samenwerkingsovereenkomsten

Met de door het college geselecteerde initiatiefnemers start de gemeente overleg over de af te sluiten (anterieure) samenwerkingsovereenkomsten. In deze overeenkomsten verankeren we het voorstel voor de planuitwerking van de initiatiefnemers en de afspraken over verdeling van taken en kosten voor de planologische besluitvorming.

8.6 Planologische besluitvorming

8.6.1 Omgevingsvergunning voor afwijking bestemmingsplan

Voor zonnevelden wordt de procedure doorlopen voor een Omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan voor twintig jaar, ofwel een Afwijkingsvergunning (artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 Wabo). De procedure voor een tijdelijke Afwijkingsvergunning voor tien jaar (artikel 2.12 lid 1 sub a onder 2 Wabo) is geen optie, omdat het Rijk voor het verstrekken van een SDE-subsidie vereist dat er een vergunning verstrekt is voor minimaal de looptijd van de SDE-subsidie (vijftien jaar). Voor het berekenen van het richtbedrag voor deze subsidie (voor een periode van vijftien jaar) rekent het Rijk met een exploitatie van twintig jaar (dus vijf jaar zonder subsidie). Omdat er sprake is van een pauzelandchap, kiest de gemeente ervoor om de vergunningen te verstrekken voor een periode van twintig jaar. Voor elke initiatiefnemer wordt een aparte procedure doorlopen, conform de uitgebreide procedure zoals bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat het ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage moet worden gelegd. De Afwijkingsvergunning moet voldoen aan de goede ruimtelijke ordening en moet zijn voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing.

De gemeenteraad besluit over afwijking van het bestemmingsplan door het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen (vvgb). Dit kan op projectniveau of door wijziging van de algemene verklaring van geen bedenkingen (avvvgb). Aan de Raad wordt nog een besluit voorgelegd voor wijziging van de avvvgb met daarin de kaders waarbinnen het college kan besluiten over vergunningen voor zonnevelden in afwijking van het bestemmingsplan.

8.6.2 Wijziging bestemmingsplan/omgevingsplan

Voor windmolens wordt een zwaardere procedure gevolgd dan voor zonnevelden: vaststelling van een nieuw bestemmingsplan. Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking. Voor windmoleninitiatieven geldt dat het onwaarschijnlijk is dat er voor die tijd een bestemmingsplanprocedure gestart kan worden. Daarom sorteren we voor het geselecteerde windenmoleninitiatief voor op een procedure binnen de Omgevingswet: een omgevingsplan. In dit omgevingsplan worden, naast de ruimte en regels voor windmolens, ook de landschappelijke maatregelen opgenomen die gerealiseerd worden door initiatiefnemers, de gemeente en/of andere partners in het gebied. In een omgevingsplan wordt 'toetsing aan goede ruimtelijke ordening' verbreed naar 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. De afspraken zoals gemaakt in de samenwerkingsovereenkomsten worden zoveel mogelijk verankerd in het omgevingsplan. In welke mate de afspraken over participatie en bovenwettelijke maatregelen voor geluid en slagschaduw vertaalbaar zijn naar het omgevingsplan, zal afhangen van de dan geldende regelgeving en jurisprudentie. Voor afspraken die niet kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan, gelden de afspraken die gemaakt worden in de samenwerkingsovereenkomsten.

In het omgevingsplan wordt het 'totale project' (zonnevelden, windmolens en landschappelijke maatregelen) opgenomen, ook als er eerder een omgevingsvergunning voor zonne-energie is afgegeven (zie [paragraaf 8.6.1](#)). Ook in het omgevingsplan kan voor energieproductie een tijdelijke toestemming gegeven worden. Initiatiefnemers kunnen rekening houden met een exploitatieperiode voor windmolens van twintig jaar.

8.6.3 Milieueffectrapportage (m.e.r.)

Op dit moment geldt, op basis van het besluit m.e.r. en de beperkt beschikbare jurisprudentie, voor zonnevelden geen verplichting tot een m.e.r.- (beoordeling). Een omgevingsplan is plan-m.e.r.-plichtig en een omgevingsvergunning voor windmolens is project-m.e.r.-plichtig. Voor de windmolens zal de procedure voor omgevingsplan en omgevingsvergunning gelijktijdig doorlopen worden en zal een combi-MER (milieueffectrapport) opgesteld worden. In het omgevingsplan worden de reeds vergunde zonnevelden als gerealiseerde ontwikkeling meegenomen. De effecten van deze zonnevelden hoeven niet onderzocht en gewogen te worden. Dit is wel het geval voor de bij vaststelling van het omgevingsplan nog niet vergunde zonnevelden. In de samenwerkingsovereenkomsten worden afspraken gemaakt over verdeling van taken en kosten voor de m.e.r..

8.6.4 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming heeft tot doel de biologische diversiteit te behouden en de natuurlijke habitats en flora en fauna in stand te houden.

Initiatiefnemers moeten aantonen dat eventuele stikstofuitstoot als gevolg van het project verenigbaar voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot de doelstellingen voor de beschermde natuurgebieden die op enige afstand van Rijnenburg en Reijerscop gelegen zijn.

De polders zelf herbergen een groot aantal wettelijk beschermde dier- en plantensoorten. Het gaat daarbij onder meer om diverse soorten uilen, de roek, de slakkensoort platte schijfhoren en de heikikker. Het duurzaam in stand houden van de populaties van deze soorten in het gebied is een eis vanuit de Wet natuurbescherming. Elk plan voor zonne- en windenergie moet hieraan getoetst worden.

Voor elk plan dient, in de fase van vergunningverlening, een aanleg- en beheerplan te worden opgesteld, waaruit blijkt hoe met de aanwezige natuurwaarden wordt omgegaan, op welke manier ontwikkeling van natuur wordt gestimuleerd, wat het beoogde natuurdoeltype is, de daarvoor beschikbare geborgde budgetten, planning, monitoring en verantwoordelijkheden voor de duur waarop de locatie in gebruik is. Het vóórkomen van beschermde soorten en hun functioneel leefgebied is grotendeels in beeld gebracht door de gemeente en de provincie Utrecht. Deze onderzoeken zijn beschikbaar. Het kan echter noodzakelijk zijn aanvullend gericht onderzoek uit te voeren.

8.6.5 Vliegtuigradar

Op grond van de algemene regels voor ruimtelijke ordening – de Rarro – moet rekening worden gehouden met radarverstoringengebieden. Een radarverstoringengebied is een gebied waar beperkingen gelden ten behoeve van een goede werking van de radar op het radarstation.

Bij de nadere uitwerking van de Omgevingswet wordt duidelijk hoe dit exact in een omgevingsplan moet worden geregeld. De verwachting is dat in een omgevingsplan aan de hand van een rapport wordt onderbouwd dat de windmolens geen beperkingen opleveren conform de eisen die zijn bepaald in artikel 24, 25 en 26 van de Rarro. De initiatiefnemer levert dit rapport aan, tenzij anders wordt afgesproken in een samenwerkingsovereenkomst.

Toetsing van de rapportage valt binnen de rijksregelgeving en vindt plaats door het Rijk. Uiteindelijk moet een goedgekeurd rapport landen in het omgevingsplan en de aanvraag van een omgevingsvergunning voor windenergie.

Visie Energielandschap

Definitief voorstel, 14-1-2020

Rijnenburg en Reijerscop

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Colofon

uitgave

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht
030 - 286 00 00
duurzame-energierijnenburg@utrecht.nl

in opdracht van

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl/rijnenburg
rapportage

informatie

foto's en kaartmateriaal

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inleiding	4
Aanleiding	4
Bijdrage aan duurzame energieproductie	4
Hoe zijn we aan de slag gegaan met de opdracht van de gemeenteraad?	4
Hoe hebben we de scenario's beoordeeld?	5
Van scenario's naar concept visie naar definitieve visie	7
Leeswijzer	7
Uitgangspunten voor de visie	9
Woningbouw blijft (gefaseerd) mogelijk vanaf 2030	9
Kansen en dilemma's	9
Hoe verhoudt de energieproductie zich tot het landschap en de mensen in en om het gebied?	10
Welke keuzes hebben we gemaakt?	10
Toelichting op uitgangspunten	13
Beperking geluid en slagschaduw van windmolens	13
Energieproductie van en voor de regio Utrecht	15
Ontwikkelstrategie landschap	15
Ontwikkeling landschap en groen	16
Ontwikkeling natuur	17
Verbetering fiets- en wandelroutes	18
Andere functies in het gebied: woningbouw, roeiwater en behoud van agrarische functie	19
Welke scenario's zijn gebruikt voor de visie?	20
Toelichting op zoekgebieden	21
Wettelijke randvoorwaarden	21
Maximale capaciteit energieproductie	22
Zoekgebied zonnevelden: sturen op minimale aansluitkosten	23
Zoekgebied windmolens: sturen op beperken geluid en slagschaduw	24
De rol van het uitnodigingskader	25

Inleiding

Aanleiding

Utrecht heeft al langere tijd de ambitie om het aandeel duurzame energieopwekking in de stad te verhogen. De raad heeft al in 2011 geconstateerd dat de polders Rijnenburg (1.005 hectare) en Reijerscop (223 hectare) als een van de weinige locaties in de stad Utrecht geschikt kunnen zijn voor de grootschalige opwekking van zonne- en/of windenergie. In 2016 heeft de raad de motie “Bouwpauze Rijnenburg” ([M2016/107](#)) aangenomen, waarin wordt opgedragen om grondeigenaren en initiatiefnemers voor duurzame energieproductie op de hoogte te brengen van het feit dat er tot 2030 geen woningbouw zal plaatsvinden in Rijnenburg. Vervolgens heeft hierover in 2017 een aantal stadsgesprekken plaatsgevonden. In juli 2017 is, op basis van deze stadsgesprekken, de startnotitie voor een energielandschap vastgesteld.

Bij de vaststelling van de [Startnotitie energielandschap Rijnenburg en Reijerscop](#) heeft de raad het college in [amendement 2017/29](#) opgedragen om “ten minste vier scenario’s voor een samenhangend energielandschap te ontwerpen.” We hebben samen met initiatiefnemers, inhoudelijk experts, grondeigenaren, bewoners en belanghebbenden gedurende circa een jaar een ontwerptraject doorlopen om de scenario’s te ontwikkelen. Dat zijn er uiteindelijk zes geworden. De zes scenario’s zijn toegankelijk via [de website](#) van het project. Tevens is opgedragen “deze en eventueel ook andere scenario’s - indien uitvoerbaar - ter keuze aan de raad voor te leggen en de raad gemotiveerd te informeren over niet uitvoerbare scenario’s”. Ook is gevraagd om “de gemeenteraden van Montfoort, Nieuwegein, Woerden en IJsselstein in staat te stellen een reactie te geven op scenario’s voor besluitvorming van de raad.

Met deze visie voor het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop wordt invulling gegeven aan de opdracht van de gemeenteraad.

Bijdrage aan duurzame energieproductie

De opgave om duurzame energie op te wekken maakt onderdeel uit van afspraken op internationaal, nationaal en regionaal niveau. Voor onze regio wordt dit vastgelegd in de Regionale Energiestrategie (RES). We moeten in de zomer van 2020 als regio een bod doen aan het Rijk voor de hoeveelheid op te wekken duurzame energie. Het is onze ambitie om als stad, en

daarmee als grote verbruiker, zelf ook fors aan deze opgave bij te dragen. Uiteraard is energieproductie niet de enige regionale opgave. Er is ook veel vraag naar groen, recreatie, maatschappelijke voorzieningen, werklocaties en woningbouw. Vanwege deze optelsom van ambities wordt een Ruimtelijk Economisch Perspectief (REP) opgesteld, waarin voor de lange termijn wordt bepaald op welke manier en waar we de opgaven van de regio een plek geven. Voor Utrecht vindt dit plaats in de actualisatie van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). Conform de startnotitie is ons uitgangspunt dat de keuze voor een invulling van het pauzelandschap als energielandschap niet sturend mag zijn voor de keuze om al dan niet woningbouw in Rijnenburg toe te staan.

Om de relevantie van de bijdrage van Rijnenburg en Reijerscop aan de RES te illustreren:

- We gebruiken nu als stad 13 petajoule (PJ) energie per jaar, waarvan 5 PJ elektriciteit. Van deze elektriciteit wordt ruim 0,1 PJ duurzaam geproduceerd door zonnepanelen op daken.
- Als we 20% van alle daken van huizen van zonnepanelen zouden voorzien, dan levert dat ongeveer 0,3 PJ elektriciteit per jaar op.
- Een energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop kan op basis van deze visie 1 PJ elektriciteit per jaar opleveren. Dit staat gelijk aan elektriciteit voor 82.500 woningen.

Hoe zijn we aan de slag gegaan met de opdracht van de gemeenteraad?

Op verzoek van de gemeenteraad van Utrecht zijn scenario’s gemaakt voor de mogelijke invulling van het energielandschap. Dit is een gezamenlijk proces geweest met bewoners (ook van de buurgemeenten), initiatiefnemers, grondeigenaren en belangenorganisaties. Er waren verschillende drukbezochte bijeenkomsten en er zijn gesprekken gevoerd met belanghebbenden. We hebben geluisterd naar de omgeving en hebben vooral zorgen gehoord over de eventuele plaatsing van windmolens vanwege omgevingseffecten, zoals slagschaduw en geluid. Verder kwamen de wensen naar voren om recreatie in het gebied aantrekkelijker te maken en natuur te ontwikkelen. Bij het maken van de scenario’s hebben we geleerd welke mogelijkheden er zijn om geluid en slagschaduw te beperken en is bewoners inzicht gegeven in de mate waarin het geluid van windmolens hoorbaar en

de slagschaduw zichtbaar is. Ook is inzicht verkregen in concrete manieren om invulling te geven aan natuurontwikkeling en behoud en versterking van andere waarden in het gebied. Voor elk scenario is aangegeven in welke gebieden woningbouw na 2030 gefaseerd mogelijk blijft, mocht hier binnen het kader van het regionale en lokale ruimtelijk-economische beleid voor gekozen worden.

Op 20 oktober 2018 is de derde en afsluitende werkbijeenkomst geweest, waarin de bezoekers konden aangeven of al hun vragen en ideeën goed verwerkt waren in de gepresenteerde producten:

- Scenariodocument voor het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop;
- Rapport slagschaduw en geluid behorende bij de zes scenario's;
- Vraag-en-antwoorddocument;
- Overzicht verwerking opgehaalde ideeën voor het energielandschap in scenario's.

De zes ontwikkelde scenario's sluiten - waar mogelijk - aan op de opdracht van de gemeenteraad om minimaal de volgende vier scenario's te ontwikkelen:

Scenario 1: "een scenario dat geen windenergie bevat (wel zon en andere energiebronnen)". Dit is uitgewerkt in het scenario 'Zon Voorop'.

Scenario 2: "waarbij op basis van berekeningen, geen slagschaduw op de gevel van woningen plaatsvindt en bij woningen geen geluidstoename ten opzichte van aanwezige wegverkeersgeluid als gevolg van windmolens, voor de omliggende woonwijken". Dit is uitgebreid onderzocht, maar het is niet mogelijk gebleken om een scenario met windmolens te maken dat aan deze wens voldoet. Ook in het Polderscenario (met alleen kleine windmolens in het zuiden van Reijerscop) is hoorbaarheid in de wijk Veldhuizen (De Meern) niet uit te sluiten. Feitelijk voldoet alleen het scenario 'Zon Voorop' aan de eis "geen geluidstoename".

Scenario 3: "een scenario dat alleen de wettelijke normen als beperking kent." Dit scenario wordt het best benaderd door 'Energie Voorop'.

Scenario 4: "een combinatie van zo hoog mogelijke energieopwekking en rendement voor omwonenden, met slechts een beperkte vorm van hinder". Ten aanzien hiervan hebben wij geconstateerd dat het participatieproces een dergelijk scenario helaas niet heeft opgeleverd, bijvoorbeeld omdat er in overleg met de betrokken partijen voor gekozen is om voor geluid alleen te rekenen met windmolens die relatief veel geluid maken.

Hoe hebben we de scenario's beoordeeld?

Na afsluiting van de ontwerpfase, die heeft geleid tot de zes scenario's, is gestart met het tweede deel van de opdracht van de gemeenteraad: het geven van inzicht in en weging van de effecten van het energielandschap, waarbij een optimum gezocht moet worden tussen energieopbrengst, de ruimtelijke waarden, ecologische en natuurwaarden, functies in het gebied, financiële participatie en het beperken van hinder. De scenario's zijn hierbij, met inachtneming van de hiervoor genoemde lessen die we geleerd hebben tijdens de ontwerpfase, beoordeeld op basis van vier punten die samen een goed beeld geven van de realiseerbaarheid van het optimum:

- Energieproductie;
- Hinder voor de omgeving;
- Landschappelijke kwaliteit, met name landschap, groen, natuur, recreatie en sport;
- Opbrengsten voor (de mensen in en om) het gebied die volgt uit de business case in relatie tot de eigen bijdrage van de gemeente.

Scenario Energie Voorop

Voor wat betreft energieproductie is dit scenario logischerwijs het meest aantrekkelijk. Er wordt gestreefd naar een maximale energieproductie (elektriciteit voor 100.000 huishoudens). Nadeel van dit scenario is dat de windmolens relatief dicht bij de woonwijken staan en daardoor meer effect hebben op de omgeving. Daarnaast vinden wij het zonde dat de Nedereindse Plas niet benut wordt voor energieproductie, terwijl wij hier wel kansen voor zien. Verder laat het scenario geen ruimte voor roeiwater. Positief aan dit scenario is dat door de hoge energieproductie er relatief veel budget beschikbaar kan komen uit de business case voor de omgeving.

Scenario Zon Voorop

Dit scenario scoort goed op ecologie door het onder water zetten van het noordelijk gebied en het doortrekken van de ecologische structuur rond de Meijewetering. Belangrijk nadeel van dit scenario is dat de energieproductie laag is, doordat er geen gebruik wordt gemaakt van de potentie voor energieopwekking door windmolens. Het transformatorstation kent een maximale aansluitcapaciteit die met een combinatie van wind- en zonne-energie veel beter wordt benut dan met alleen zonne-energie. Daarnaast geldt dat de business case voor zonnevelden zonder windmolens een stuk slechter is dan met windmolens. Hierdoor zal er vanuit de energieproductie weinig budget beschikbaar zijn om de ecologische ambities te realiseren. Overige nadelen van dit scenario zijn dat de Nedereindse Plas niet benut wordt voor energieproductie en dat in het scenario geen rekening gehouden is met de mogelijkheid van een roeiwater. Voordeel van dit scenario is dat de energieproductie sterk geclusterd is, waardoor de polder voor de rest vrij blijft voor andere functies.

Scenario De Ring

Aantrekkelijk aan dit scenario is de concentratie van energieproductie langs de autosnelwegen. Hierdoor blijft veel ruimte beschikbaar voor andere functies in het gebied, waaronder roeiwater. Nadeel van dit scenario is dat de windmolens relatief dicht bij de woonwijken staan en daardoor meer effect hebben op de omliggende wijken. Voor wat betreft energieproductie zien we dat het beperkte zoekgebied ervoor zorgt dat het aantal mogelijke windmolens (en daarmee de energieopbrengst) minder is. Daarnaast denken wij dat intensieve beplanting (boschages) rond de Nedereindse Plas niet wenselijk zijn, omdat voor dit gebied nog geen permanente plannen zijn ontwikkeld, waardoor investering in permanente groenstructuren mogelijk tot desinvestering leidt.

Scenario De Kreek

Aantrekkelijk aan dit scenario is vooral de kreekachtige structuur met grote waarde voor natuur, recreatie en sport (roeiwater). Qua effect op de omgeving is het gunstig dat de windmolens ver van de woonwijken zijn geplaatst. Voor wat betreft energieproductie heeft deze verdere afstand van de woonwijken als gevolg dat er minder windmolens mogelijk zijn. Groot aandachtspunt bij dit scenario vinden wij dat het haar samenhang verliest op het moment dat de kreek niet wordt gerealiseerd. Het is duidelijk dat de kreek niet gefinancierd kan worden vanuit de opbrengst van de energieproductie.

Scenario Nieuw Rijnenburg

Aantrekkelijk aan dit scenario is het doortrekken van de ecologische structuur rond de Meijewetering. Uniek aan dit scenario is dat de windenergie wordt geconcentreerd in Reijerscop en de zonnevelden in Rijnenburg. Landschappelijk gezien kan dit aantrekkelijk zijn. Aan de andere kant betekent dit scenario dat het groene uitgestrekte karakter van het landschap niet alleen in het noorden van Rijnenburg, maar ook in het middengebied doorbroken wordt door de zonnevelden. Belangrijkste nadeel van dit scenario is de geringe energieproductie. Door deze lagere energieproductie is er ook minder ruimte voor grondeigenaren en/of initiatiefnemers om te investeren in de ecologische zone rond de Middewetering.

Scenario Poldergroep

Aantrekkelijk aan dit scenario is dat de plaatsing van de windmolens ervoor zorgt dat er relatief weinig effect is op de woonwijken in Utrecht en Nieuwegein. De zuidelijke plaatsing in Reijerscop is minder gunstig voor de mensen in IJsselstein en Montfoort. Daarnaast kent dit scenario, door het beperktere aantal windmolens, een lagere energieproductie. De toepassing van kleinere windmolens en situering van alle zonnevelden ver van het transformatorstation heeft daarnaast een negatief effect op de business case en de haalbaarheid. De opbrengst voor het gebied zal dan ook laag zijn. Omdat rond de Middewetering geen energieproductie plaatsvindt, zal het heel moeilijk zijn vanuit de business case te investeren in de ecologische zone rond de Middewetering. Daarnaast vinden wij het zonde dat in dit scenario geen rekening gehouden is met de mogelijkheid van een roeiwater en dat de Nedereindse Plas niet wordt benut voor energieproductie.

Van scenario's naar concept visie naar definitieve visie

Belangrijk is om te markeren dat de gemeente slechts beperkt grondeigenaar is in dit gebied en daarmee primair een publiekrechtelijke rol heeft. Het daadwerkelijk realiseren van energieproductie en de keuze voor waar en hoeveel (binnen de door de gemeente geschetste kaders) is dus aan de markt. Om deze reden bevat de visie ook een beschrijving van de wijze waarop gestuurd kan worden op de publieke belangen vanuit de rol van bevoegd gezag voor de ruimtelijke ordening (bestemmingplan en vergunningen). Dit is verankerd in het zogenaamde uitnodigingskader voor initiatiefnemers. In het laatste hoofdstuk van deze visie wordt beschreven welke rol het uitnodigingskader speelt in het proces na het raadsbesluit over de scenariokeuze.

Het conceptvoorstel voor de visie en het uitnodigingskader zijn, conform de raadsopdracht ([Motie 2017/132](#)), ter reactie aangeboden aan de provincie en de buurgemeenten (Ijsselstein, Montfoort, Nieuwegein en Woerden). Tijdens deze reactieperiode van de buurgemeenten hebben wij ook bewoners en belangengroepen gevraagd om te reageren op het conceptvoorstel. Verder zijn wij in gesprek gegaan met de initiatiefnemers (waaronder ook de grondeigenaren), zodat ook hun mening en/of suggesties betrokken konden worden in ons definitieve voorstel. Daarnaast hebben wij een second opinion laten uitvoeren op de getallen en berekeningen voor energieproductie, aansluitmogelijkheden op het elektriciteitsnet en de geluid- en slagschaduwberekeningen. We hebben tevens laten uitrekenen of er op basis van het uitnodigingskader sprake is van een realistische business case. Reden voor deze externe toets is dat we het belangrijk vinden dat in het definitieve voorstel aan de raad de verwachte effecten op de omgeving, de verwachte energieproductie en de haalbaarheid van het plan zo goed mogelijk in beeld zijn. Aan het einde van elke paragraaf van deze visie is aangegeven welke wijzigingen ten opzichte van het concept voorstel zijn doorgevoerd als gevolg van binnengekomen reacties en uitgevoerde onderzoeken.

De beoordeling van de scenario's is samengevat de figuur op de volgende pagina. Daarin is ook opgenomen op welke manier in het voorstel is omgegaan met het zoeken naar het zoeken naar een optimum met een zo hoog mogelijke energieopwekking en rendement voor omwonenden, slechts een beperkte vorm van hinder, een inpassing in de structuur van het bestaande landschap, vergroting van de natuurwaarden en toevoeging van functies in het gebied.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven op basis van welke dilemma's en uitgangspunten gekomen is tot een visie en welke zoekgebieden en mogelijke energieproductie hieruit volgen.

In de hoofdstukken erna wordt de visie concreet toegelicht. Eerst aan de hand van de uitgangspunten en dan aan de hand van de zoekgebieden.

Vervolgens wordt een toelichting gegeven op de drie voorbeelduitwerkingen die zijn gemaakt.

Tot slot wordt uitgelegd welke rol het uitnodigingskader speelt in het proces na het raadsbesluit over de scenariokeuze.

Elementen	Scenario Energie voorop	Scenario Zon voorop	Scenario De Ring	Scenario De Kreek	Scenario Poldergroep	Scenario Nieuw Rijnenburg	Uitgangspunten van het voorstel
Energieproductie	Hoog en constant. Duurzame energie voor 100.000 huishoudens	Laag en wisselend. Duurzame energie voor 47.000 huishoudens.	Gemiddeld en constant. Duurzame energie voor 68.000 huishoudens.	Gemiddeld en constant. Duurzame energie voor 68.000 huishoudens.	Laag en constant. Duurzame energie voor 37.000 huishoudens.	Laag en constant. Duurzame energie voor 47.000 huishoudens.	Duurzame energie voor maximaal 82.500 huishoudens. Constante energieproductie door combinatie van zonnepanelen en windmolens.
Hinder voor de omgeving	Zoekgebied voor windmolens dichterbij de woonwijken dan in het definitieve voorstel.	Geen zoekgebied voor windmolens, dus geen geluid of slagschaduw.	Zoekgebied voor windmolens dichterbij de woonwijken dan in het definitieve voorstel.	Zoekgebied voor windmolens verder weg van de woonwijken dan in het definitieve voorstel.	Zoekgebied voor windmolens dichterbij de woonwijken dan in het definitieve voorstel.	Zoekgebied voor windmolens dichterbij de woonwijken dan in het definitieve voorstel.	Het beperken van geluid en slagschaduw door zoekgebieden voor windmolens verder dan 800 meter van de woonwijken.
Landschappelijke kwaliteit	Goed, veel mogelijk en financieel haalbaar.	Matig, veel mogelijk, maar financieel moeilijk haalbaar.	Matig, een deel van de mogelijkheden is financieel haalbaar.	Matig, biedt veel mogelijkheden voor natuur, maar financieel moeilijk haalbaar.	Matig, veel mogelijk, maar financieel moeilijk haalbaar.	Matig, veel mogelijk, maar financieel moeilijk haalbaar.	Een balans met hoge energieproductie en veel mogelijkheden voor natuur, landschap en recreatie.
Ruimte voor roeiwater	✓	✗	✓	✓	✗	✗	Een ruimtelijke reservering voor roeiwater.
Financiële opbrengst van het energielandschap	Hoog	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	De opbrengst van de energieproductie is relatief hoog en deze komt zoveel mogelijk ten goede aan bewoners in en om het gebied.
Ruimte voor zonnepanelen op de Nedereindse Plas	✗	✗	✓	✗	✗	✗	Ruimte voor zonnepanelen op de Nedereindse Plas.

Samenvatting beoordeling scenario's

Uitgangspunten voor de visie

Woningbouw blijft (gefaseerd) mogelijk vanaf 2030

De druk op de toekomstige invulling van de ruimte in de stad en regio is groot. Zowel op het gebied van energieproductie, groen, werklocaties, maatschappelijke voorzieningen (onder andere sport) als woningbouw. Dat is de reden dat, conform opdracht van de raad, in alle scenario's uitgegaan is van een invulling die reversibel is en ook in een tijdelijke situatie mogelijk is. Een van de uitgangspunten van de raad bij het besluit van juli 2017 is dat woningbouw in de polder Rijnenburg in de toekomst mogelijk blijft. Voor onder andere woningbouw geldt immers op dit moment een grote opgave in de stad en regio.

Wat betreft woningbouw worden gemeentelijk en in U10-verband verschillende locaties onderzocht waar plancapaciteit kan worden toegevoegd. De polder Rijnenburg is een van de onderzochte locaties. De keuze voor waar in de stad en regio wel of geen (grootschalige) woningbouw plaats gaat vinden en op welk moment, wordt gemaakt in de actualisering van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) voor Utrecht en het Ruimtelijke Economisch Perspectief (REP) voor de regio. De prioriteitsvolgorde voor te kiezen woningbouwlocaties is zowel lokaal als regionaal als volgt: (1) binnenstedelijk rondom knooppunten, (2) verdichten binnenstedelijk, (3) verdichten aan de randen van de stad (binnenstedelijk) rondom vervoersknooppunten en (4) buiten de stad. Rijnenburg komt bij punt 4 aan de orde.

Voor zonnevelden en windmolens hanteren we een exploitatietermijn zo lang als nodig is voor een rendabele exploitatie, ofwel minimaal 20 jaar. Deze exploitatietermijnen worden vastgelegd in de vergunningen, evenals de plicht om de energie-installaties aan het einde van de levensduur te verwijderen. Als grondeigenaren de energieproductie eerder willen stoppen dan na 20 jaar, dan kan dat. Hierover moeten zij dan zelf afspraken maken met de energieproducenten.

De vraag of er wel of geen woningbouw in Rijnenburg plaatsvindt, en zo ja wanneer, wordt in de REP en de RSU beantwoord en niet in het nu voorliggende voorstel voor de visie en het uitnodigingskader voor het pauselandschap. Op basis van dit voorstel kunnen na 2030 woningen gebouwd worden in het midden en zuidelijk deel van Rijnenburg. Hiervoor zijn wel verkeerskundige maatregelen nodig, die nog onderzocht moeten worden

in overleg met Rijk en provincie. In het noordelijk deel van Rijnenburg wordt ruimte geboden om minimaal tot en met 2040 een energielandschap in te richten, waarbinnen niet of nauwelijks ruimte is voor woningbouwontwikkeling.

Indien in de RSU of REP wordt gekozen voor het plannen van woningbouw op andere locaties in de stad of regio en de polder Rijnenburg beschikbaar blijft of komt voor andere doeleinden (bijvoorbeeld energie, groen of recreatie), dan kan in de tussenliggende periode worden bezien hoe na afloop van de nu voorgestelde exploitatietermijn wordt omgegaan met het dan aanwezige energielandschap.

Deze paragraaf is herzien op basis van de volgende inzichten:

- Grondeigenaren geven aan dat zij niet mee willen werken aan energieproductie in het middengebied van Rijnenburg. Zonder deze medewerking kunnen ook energieproducenten niet verder in dit gebied. Energieproducenten hebben aangegeven tegenwoordig te moeten rekenen met een exploitatieperiode van twintig jaar in plaats van vijftien omdat de subsidievoorwaarden van het Rijk zijn veranderd. Om de mogelijkheid tot het realiseren van het energielandschap te vergroten, is het zoekgebied voor windmolens verkleind. Hiermee wordt in het gebied meer ruimte gelaten voor de invulling van andere opgaven waartoe in de RSU 2040 besloten zal worden.
- De exploitatieperiode voor windmolens en zonnevelden is gewijzigd en dat heeft invloed op de duur van het pauselandschap. Sinds 2019 verstrekt het Rijk subsidie voor windmolens en zonnevelden op basis van 20 jaar exploitatie in plaats van 15 jaar.

Kansen en dilemma's

Voor het opstellen van de visie zijn de meest waardevolle en kansrijke elementen uit de scenario's gebundeld. Hierbij is gezocht naar een nieuw optimum met een zo hoog mogelijke energieopwekking en rendement voor omwonenden, slechts een beperkte vorm van hinder, een inpassing in de structuur van het bestaande landschap, vergroting van de natuurwaarden en toevoeging van functies in het gebied. Bij het zoeken naar dit nieuwe optimum, zijn de lessen uit het participatieproces zo goed mogelijk ter harte genomen. Dat laat onverlet dat ook keuzes gemaakt zijn.

Bij het maken van deze keuzes hebben wij ons laten leiden door de volgende kansen en dilemma's, die we gedestilleerd hebben uit het participatieproces en de onderzoeken op basis van het concept voorstel:

- De regio Utrecht heeft een grote opgave voor energieopwekking; de ruimte is beperkt. Windmolens veroorzaken geluid en slagschaduw voor mensen in het gebied en in mindere mate ook voor de mensen in de omliggende woonwijken.
- Windmolens hebben minder direct ruimtebeslag dan zonnevelden.
- Zonnevelden nemen ruimte in die ten koste gaat van landbouwareaal.
- Zonnevelden hebben effecten op de natuur; met inrichtingsmaatregelen kunnen leefgebieden worden gecreëerd die ruimte bieden voor bestaande soorten en mogelijk ook nieuwe soorten in het gebied.
- Windmolens en zonnevelden hebben een negatief effect de kwaliteit van het leefgebied voor weidevogels en watervogels.
- Energieproductie biedt kansen voor de (financiering voor) verbetering van de leefbaarheid van het landschap (rendement in gebied laten landen).

Op basis van het onderzoek naar aanwezige soorten planten en dieren in het gebied is het op een na laatste dilemma toegevoegd. Er is een beter beeld ontstaan over de verenigbaarheid van het energielandschap met de aanwezigheid van weidevogels en watervogels. Met name in het westen van Rijnenburg bestaan populaties van beschermde weidevogelsoorten (grutto en tureluur). Deze kunnen hinder ondervinden van windmolens op een afstand van minder dan 200 meter en van zonnevelden op een afstand van minder dan 50 meter. De Middelwetering en de Nedereindse Plas zijn leefgebied voor beschermde watervogels (smient).

Hoe verhoudt de energieproductie zich tot het landschap en de mensen in en om het gebied?

Op basis van het raadsbesluit over het Startdocument is gezocht naar een optimum voor een energielandschap. We hebben geconstateerd dat geen van de zes scenario's het door de raad gezochte optimum heeft kunnen bereiken. Daarom hebben we ervoor gekozen om te kijken of op basis van de zes scenario's en de reacties daarop van belanghebbenden een beter 'zevende' scenario mogelijk

is: de visie op het energielandschap. Dit is ons inziens gelukt. Hiermee zijn uiteraard niet alle zorgen weggenomen, maar wij denken wel dat er in deze visie meer recht is gedaan aan de wens om bewoners in en om het gebied mee te laten profiteren van de opbrengsten van de energieproductie en met deze opbrengsten kwaliteit toe te voegen aan het landschap.

In onze visie is op basis van de beste onderdelen uit de verschillende scenario's gewerkt aan een optimale inrichting van een Utrechts Energielandschap, afgewogen tegen de door de raad meegegeven elementen. Dit heeft geleid tot een visie die ruimte laat voor woningbouw, als daartoe besloten wordt, en verder met de volgende uitgangspunten als basis:

- Er kunnen windmolens komen, waarbij gestuurd wordt op beperking van geluid en slagschaduw;
- Opbrengst van de energieproductie komt zoveel mogelijk ten goede aan het gebied;
- Er kunnen zonnevelden komen, waarbij gestuurd wordt op toevoeging van waarde aan landschap en natuur;
- Rijnenburg en Reijerscop krijgen meer waarde door betere ontsluiting en versterken van de landschappelijke structuur;
- Er wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de opgave voor duurzame energieproductie.

Welke keuzes hebben we gemaakt?

Om een balans te vinden tussen een grote energieproductie en het beperken van hinder, hebben we het zoekgebied van het scenario 'Energie Voorop' verkleind. Door het verkleinen van het zoekgebied, liggen de locaties voor mogelijke windmolens verder weg van de omliggende woonwijken. Dit draagt bij aan het beperken van de effecten van geluid en slagschaduw. Het verkleinen van het zoekgebied heeft wel als consequentie dat wij inschatten dat er vier windmolens minder mogelijk zijn dan in het scenario 'Energie Voorop'.

Voor zonnevelden is het zoekgebied afgeleid van het scenario 'De Ring', aangevuld met scenario 'Energie Voorop'. Dat betekent niet dat er meer zonnevelden komen, maar dat zonnevelden in een groter gebied een plek kunnen krijgen. De locatie van het zoekgebied is gekozen om de aansluitkosten op het transformatorstation te beperken en inzet van eigen grondposities mogelijk te maken (met name de Nedereindse Plas). Bij de realisatie van zonnevelden zal gestuurd worden op kwaliteit van natuur en landschap.

Er is voor gekozen om het landschappelijk raamwerk, dat als onderlegger dient voor alle zes de scenario's, over te nemen in de visie als reservering voor "no regret" maatregelen. Realisatie van deze maatregelen hangt in eerste instantie af van de opbrengsten uit de energieproductie die geïnvesteerd kunnen worden in het gebied. In tweede instantie is een investering van de gemeente of andere partners in het gebied aan de orde.

Realisatie van een roeiwater wordt niet meegenomen in de verdere planontwikkeling van het tijdelijke energielandschap. Om realisatie van een roeiwater voor 2040 niet onmogelijk te maken, wordt wel een ruimtelijke reservering voor een roeiwater opgenomen. Realisatie van een roeiwater wordt niet meegenomen in de verdere planontwikkeling van het tijdelijke energielandschap. Er is gekozen om een ruimtelijke reservering op te nemen voor een roeiwater, zodat realisatie van een roeiwater gedurende en na de levensduur van het energielandschap niet onmogelijk wordt gemaakt. Daarmee is niet bepaald dat een eventueel te realiseren roeiwater ook echt op deze plek moet komen.

Er wordt gekozen voor natuurontwikkeling in het gebied. Watergebonden ecologie wordt geconcentreerd rond de zonnevelden en de Middelwetering (zoals in alle scenario's) en minimaal conform wettelijke compensatieplicht. Zonnevelden moeten er toe leiden dat het leefgebied voor de watergebonden beschermde dier- en plantsoorten verbetert. Ook niet beschermde soorten profiteren hiervan. Het leefgebied van niet beschermde watervogels moet voldoende blijven om deze vogels in het gebied te houden. Het energielandschap staat op gespannen voet met het in stand houden van een voldoende aantrekkelijk leefgebied voor weidevogels. Conform de Gedragscode Zon op Land wordt de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de huidige weidevogelpopulatie en eventuele compensatie in eerste instantie bij de initiatiefnemers gelegd.

Er is voor gekozen om met een uitnodigingskader invloed uit te oefenen op de relatie tussen de energie-productie en de bewoners van het gebied en de omwonenden om het gebied, door de volgende voorwaarden te stellen aan de realisatie van windmolens en zonnevelden:

- Geluidarme windmolens;
- Een systeem van monitoring en klachtenbehandeling;
- Een participatieplan met voorstel voor sociale grondvergoedingen, bewonersregeling, omgevingsfonds en financiële participatie.

De relatie tussen energieproductie en de bewoners is niet visueel zichtbaar in de scenario's, omdat die vooral ruimtelijk zijn ingestoken. In het ontwerpproces is voor dit element uiteraard wel aandacht geweest en dat is ook de reden dat wij hier in een anterieure overeenkomst harde afspraken over willen maken met de initiatiefnemers. De overeenkomst krijgt de vorm van een samenwerkingsovereenkomst, zodat duidelijk is dat er meer zaken in geregeld worden dan dat wat voortkomt uit de grondexploitatie.

Met inachtneming van de hiervoor genoemde keuzes en relatie met eventuele toekomstige woningbouw, zijn zoekgebieden aangewezen, waarin initiatieven ontwikkeld kunnen worden voor zonne- en windenergie. Op basis van onze inschatting is het mogelijk om in de aangewezen zoekgebieden ruimte te bieden voor:

- maximaal 8 grote windmolens (36 MW) en
- maximaal 163 MW zonneveld (circa 230 ha).

Het is aan de initiatiefnemers om aan te tonen dat dit ook kan binnen de (wettelijke) randvoorwaarden en uitgangspunten, zoals hierboven geformuleerd. Zo zal nog aangetoond moeten worden dat de windmolens niet verstorend werken voor vliegtuigradar (bevoegdheid van het Rijk) en vliegroutes van vogels en vleermuizen (bevoegdheid van de provincie). Indien hierdoor voor een deel van de windmolens of zonnevelden geen ruimte is, dan betekent dit dat er minder windmolens/zonnevelden komen dan het hier aangegeven maximum.

In de afbeeldingen hierna zijn het landschappelijk raamwerk en de zoekgebieden voor windmolens en zonnevelden te zien die als basis dienen voor de nader invulling van het energielandschap.

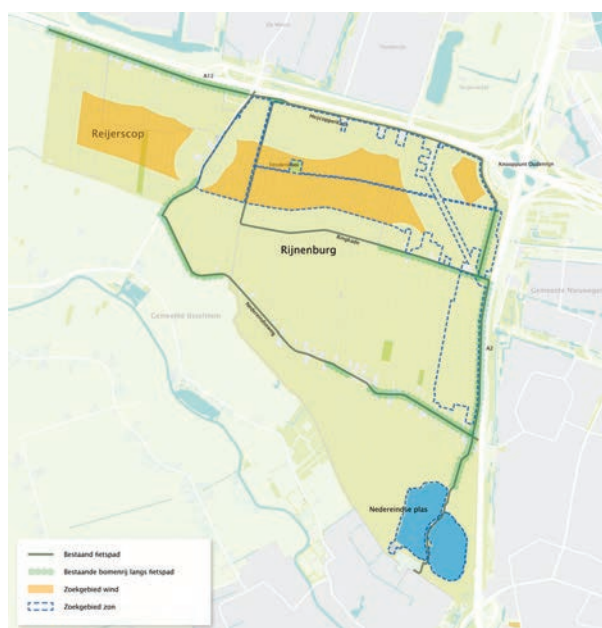
Op basis van nieuwe inzichten zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het concept voorstel.

- Het zuidelijke zoekgebied voor windmolens in het middengebied van Rijnenburg is geschrapt. Reden hiervoor is dat hierdoor de kans op realisatie van het tijdelijk energielandschap groter wordt. Het consortium van grondeigenaren in Rijnenburg heeft namelijk aangegeven dat er onvoldoende ruimte is voor de ontwikkeling van woningbouw in het gebied en niet mee te willen werken aan de realisatie van windmolens in het 'middengebied' van Rijnenburg. Zonder medewerking van grondeigenaren kunnen ook energieproducenten niet verder in dit gebied.

- Het noordelijke zoekgebied van windmolens is uitgebreid ten noorden van de Middelwetering. Hierdoor is één windmolens extra te realiseren in een lijnopstelling waarbij de windmolens verder liggen van de Meern en eventuele toekomstige woningen in Rijnenburg.
- Uit een studie naar mogelijke routes voor de aanvoer van windmolens is gebleken dat de Ringkade niet geschikt is (te maken) voor de aanvoer van windmolens. Hiervoor zal een aparte tijdelijk infrastructuur moeten worden aangelegd. Om deze reden is de koppeling tussen aanvoerroutes voor windmolens en ontwikkeling van recreatieve routes losgelaten. Er wordt nog wel gestreefd naar combinatie van permanente toegangsroutes tot de windmolens en recreatieve routes.
- Uit onderzoek naar de financiële haalbaarheid van roeiwater blijkt dat realisatie van roeiwater in het energielandschap niet mogelijk is zonder een omvangrijke overheidsbijdrage. Roeiwater kan wel goed gecombineerd en gefinancierd worden in een plan voor woningbouwontwikkeling. De ruimtelijke reservering voor een roeiwater blijft onderdeel van de visie, maar vastgesteld wordt dat realisatie niet meegenomen wordt in de verdere planontwikkeling.
- Op basis van het onderzoek naar aanwezige soorten planten en dieren in het gebied is een beter beeld ontstaan over de verenigbaarheid van het energielandschap met de aanwezigheid van weidevogels en watervogels. De ambitie voor natuurontwikkeling is hierop aangepast door de ambitie te beperken door alleen het leefgebied van "watergebonden" dier en plantsoorten te verbeteren en voor watervogels en weidevogels aparte ambities te formuleren.
- Uit de second opinion op de getallen is gebleken dat voor het inschatten van de energieopbrengst is gerekend met windmolens van 4,5 MW. De inschatting van het totaal opgesteld vermogen is hierop aangepast.
- In september 2019 is bekend gemaakt dat bij een verdere ontwikkeling van de Nedereindse Plas tot recreatiegebied zwemmen niet aan de orde is. Dit heeft geen consequenties voor de visie. Voor het uitnodigingskader betekent dit dat er geen rekening meer gehouden wordt met maatregelen die nodig zijn voor zonnepanelen in een zwemwater.

Voorstel landschap

Voorstel zoekgebieden

Toelichting op uitgangspunten

Beperking geluid en slagschaduw van windmolens

De meest gehoorde zorgen tijdens het participatieve ontwerpproces en tijdens de reactieperiode betroffen geluid en slagschaduw van windmolens, de gevreesde hinder en mogelijke gezondheidseffecten daarvan. De wettelijke normen borgen een nationaal geaccepteerd niveau van bescherming, waarbij in beperkte mate hinder op kan treden. In alle scenario's worden de wettelijke normen gehaald door geluid- en slagschaduwbeperkende maatregelen tijdens de exploitatie van de windmolens.

We willen echter verder gaan dan de wettelijke normen, om tegemoet te komen aan de zorgen van de omwonenden. Hierbij maken we onderscheid tussen (1) bewoners van de polders en individuele woningen op vergelijkbare afstand tot de windmolens en (2) omwonenden in de wijken van De Meern, Nieuwegein en IJsselstein.

De volgende maatregelen worden getroffen om geluid en slagschaduw te beperken:

1. Afspreken met initiatiefnemers dat gebruik gemaakt wordt van geluidarme windmolens (beste beschikbare techniek).
2. De zoekgebieden voor windmolens verkleinen ten opzichte van de wettelijke (veiligheidsnormen) die gehanteerd zijn voor de scenario's, waardoor de afstand tussen windmolens en woningen in de woonwijken minimaal 800 meter wordt; geen windmolens in het middengebied van Rijnenburg.
3. Afspreken met initiatiefnemers dat de mogelijkheid wordt geboden aan bewoners van de polders om zelf invloed te hebben op het voorkomen van hinderlijke situaties en dat jaarlijks wordt gerapporteerd over het functioneren van de windmolens en de daaruit volgende geluidbelasting en slagschaduw.

Ad 1. Geluidarme windmolens

Onderzoek van DGMR heeft aangetoond dat het verschil tussen grote en kleinere windmolens op geluidbelasting en slagschaduw verwaarloosbaar is. Grote windmolens produceren wel veel meer energie dan kleine windmolens. Daarom worden geen grenzen gesteld aan de hoogte van de molens. Het verschil tussen het geluid dat verschillende modellen windmolens maken, kan oplopen tot circa 5 dB. Omdat de komende jaren ontwikkelingen verwacht worden op dit gebied, wordt nu geen absolute waarde geformuleerd voor het geluidsniveau van de windmolens. Wel wordt van de initiatiefnemers geëist dat zij de beste beschikbare techniek op gebied van geluidsbeperking van dat moment moeten toepassen.

Ad 2. Afstand tussen windmolens en woningen in de woonwijken

De zoekgebieden voor windmolens zijn naar aanleiding van de zorgen van bewoners dusdanig verkleind dat de afstand tot woningen in de woonwijken van De Meern, Nieuwegein en IJsselstein groter wordt. De zoekgebieden liggen op een afstand van minimaal 800 meter ten opzichte van de omliggende wijken. Door deze grotere afstand zijn zowel de hoorbaarheid van de windmolens als de slagschaduw beperkt, mede door de aanwezigheid van de snelwegen om het gebied. Met deze afstand blijft de belasting van de omliggende wijken ook binnen de recente richtlijnen van de World Health Organization (WHO). Deze WHO-richtlijn is strenger is dan onze wettelijke normen.

Ad 3. Voorkomen hinderlijke situaties

De afstand tot woningen in de buurgemeenten is, op twee Woerdense woningen na, meer dan 800 meter. Voor de woningen binnen de polders in Utrecht is de situatie anders. Doordat de windmolens dichtbij deze huizen staan dan 800 meter, is hier vanzelfsprekend meer effect. Hier moeten we daarom op een andere manier sturen op het beperken van de hinder. Voor geluid is het lastig om bovenwettelijke maatregelen te treffen, maar voor slagschaduw zien we hiervoor wel kansen.

De slagschaduw willen we beperken door bewoners en omwonenden (ook buiten de gemeentegrenzen) de mogelijkheid te geven om zelf aan te geven wanneer op het gebied van slagschaduw de meest hinderlijke situaties bestaan. Ook moeten initiatiefnemers aangeven welke invloed bewoners hebben op het treffen van maatregelen om de hinder te beperken (bijvoorbeeld door op die momenten de molens vaker dan wettelijk vereist tijdelijk stil te zetten). De manier waarop dit gebeurt, moeten initiatiefnemers opnemen in het participatieplan, dat deel uitmaakt van de in te dienen voorstellen, voorafgaand aan de planologische besluitvorming. In dit participatieplan wordt ook aangegeven welke financiële compensatie voor bewoners van de polders geboden gaat worden en hoe omgegaan zal worden met sociale grondvergoedingen. Wij eisen in aanvulling daarop ook van de initiatiefnemers dat zij elk jaar een rapportage publiceren, waarin ze aangeven op welke wijze voldaan is aan de wettelijke regels voor geluid en slagschaduw en niet alleen op momenten dat er klachten zijn, zoals normaliter gebruikelijk is.

In onderstaande figuur is aangegeven wat de mogelijke effecten zijn van een lijnopstelling van windmolens, passend in het zoekgebied. Er zijn meerdere lijnopstellingen of andere opstellingen denkbaar. Bij deze lijnopstelling liggen de windmolens relatief ver van de woningen in de Meern en de woningen aan de Reijerscop. De daadwerkelijke geluidbelasting zal anders zijn als de windmolens op andere locaties gerealiseerd worden, er minder windmolens komen dan maximaal mogelijk of als windmolens met een ander brongeluid worden gebruikt dan bij deze berekening aangenomen. Voor de wijken in De Meern, Nieuwegein en ook voor IJsselstein is dit geen worst case scenario. Dit scenario is wel doorgerekend voor het concept voorstel. In de berekeningen is de eis van geluidarme windmolens meegenomen. Ook is de meest recente, nationaal voorgeschreven, rekenmethode toegepast.

Voor slagschaduw is bij benadering het invloedsgebied voor slagschaduw weergegeven. Buiten dit gebied is geen sprake van slagschaduw en binnen dit gebied zal de slagschaduw nooit meer zijn dan de wettelijke norm van 5,7 uur per jaar. Door het schrappen van de windmolens in het middengebied, zal er geen merkbare slagschaduw meer zijn voor de woningen langs de Nedereindseweg.

Voor geluid zijn de contouren van zowel het wettelijk kader als de ambitie weergegeven. Het wettelijk kader is 47 dB Lden (jaargemiddelde gewogen etmaalgemiddelde day-evening-night) en 41 dB Lnight (jaargemiddelde gewogen nachtgemiddelde night 23 uur - 7 uur). De ambitie is gelijk aan de WHO-norm, 45 dB Lden.

Geluidcontouren en invloedsgebied slagschaduw voor de voorbeelduitwerking van de visie.

Legenda: L_{den} 45 dB L_{den} 47 dB L_{night} 41 dB Invloedsgebied slagschaduw

Energieproductie van en voor de regio Utrecht

De gemeente Utrecht wil de acceptatie van windmolens en zonnevelden versterken door eenduidige afspraken te maken over hoe de omgeving moet worden betrokken bij plannen voor nieuwe windmolens en zonnevelden. Dit sluit aan bij het op 28 juni 2019 gepubliceerde Klimaatkkoord, waarin wordt aangegeven dat participatie en acceptatie randvoorwaarden zijn voor doelrealisatie voor duurzame energieproductie op land. Op basis van dit klimaatkkoord is de Participatiewaaijer opgesteld, die bedoeld is als menukaart voor projectparticipatie, waaronder financiële participatie bij zon en windprojecten op land. Wij verwachten dat initiatiefnemers de participatiewaaijer toepassen en handelen naar de in de participatiewaaijer genoemde [Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land](#) en de [Gedragscode Zon op Land](#). Deze gedragscodes zijn, naast de brancheorganisaties, ondertekend door Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties en Energie Samen. De Gedragscode Zon op Land is tevens ondertekend door de Vogelbescherming en Natuurmonumenten. Essentiële onderdelen van deze gedragscodes zijn verankerd in het uitnodigingskader voor initiatiefnemers. Van initiatiefnemers van windmolenprojecten wordt geëist dat ze, voorafgaand aan de planologische besluitvorming, samen met de stakeholders een participatieplan maken, waarin voorstellen worden gedaan voor lokaal eigendom, een bijdrage aan een omgevingsfonds, sociale grondvergoedingen en omwonendenvergoedingen. Van initiatiefnemers voor zonnevelden geldt ook de voorwaarde van lokaal eigendom en ligt de lat hoog als het gaat om natuur en behoud van oorspronkelijke landschapsstructuren. De voorwaarden voor natuur en landschap, geluid en slagschaduw en participatie zijn uitgewerkt in het uitnodigingskader.

De Participatiewaaijer en de Gedragscode Zon op Land zijn in november 2019 gepubliceerd en aan het voorstel toegevoegd als richtlijn voor initiatiefnemers. De concretisering van de onderdelen van het participatieplan is verplaatst van de visie naar het uitnodigingskader en daarin nader uitgewerkt op basis van de binnengekomen reacties en de business case analyse.

Ontwikkelstrategie landschap

Uit de stadsgesprekken en uit de raadsbehandeling van juli 2017 is duidelijk naar voren gekomen dat er naast de energieproductie ook aandacht moet zijn voor de bestaande waarden en ontwikkeling van het landschap. In de ontwerpateliers en werkbijeenkomsten is stapsgewijs toegewerkt naar een landschappelijk raamwerk dat is toegepast op alle zes scenario's. Dit landschappelijk raamwerk bevat bestaande waardevolle elementen (o.a. de boerderijlinten, kades en watergangen) en bestaat daarnaast uit bouwstenen die in welke toekomstige invulling van het gebied dan ook een plek zullen hebben. Investing in deze bouwstenen kan dan ook gezien worden als een "no regret" maatregel. Dit landschappelijk raamwerk is grotendeels overgenomen in de visie: aanleg en renovatie van fiets- en wandelroutes, extra beplanting langs deze routes, afzomen van de zonnevelden met natuurvriendelijke oevers en verbrede sloten met rietkragen, een ecologische zone langs de Middelerwetering en behoud van zowel de verkavelingsstructuur, het landschappelijk groen en de eendenkooi. Op deze manier wordt in Rijnenburg (voorlopig) invulling gegeven aan het toewerken naar een groene waaijer om Utrecht.

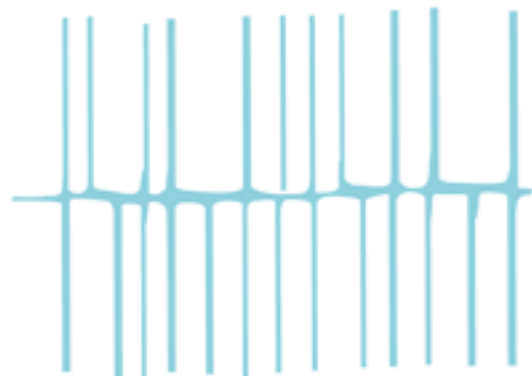
Het is niet noodzakelijk om alle bouwstenen uit het landschappelijk raamwerk direct en in zijn geheel te realiseren. Wel wordt een ruimtelijke reservering gemaakt die ruimte biedt voor flexibiliteit in de toekomst. De ambities voor recreatie en natuur kunnen slechts deels gefinancierd worden vanuit de business case van het energielandschap. In de aanloop naar de realisatiefase is, na vaststelling van de RSU, ook meer duidelijkheid over de toekomst van dit gebied op de langere termijn en kan hier bij de keuze in inpassing van de ambities rekening mee worden gehouden. Daarnaast wordt deze periode benut om te zoeken naar aanvullende financiering. Zowel binnen de eigen begroting als bij externe partijen onderzoeken we mogelijkheden voor subsidies van het Rijk en de provincie. Dit zodat bij de vaststelling van het bestemmingsplan of omgevingsplan hier helderheid over is.

Ontwikkeling landschap en groen

Door energieproductie verandert ons landschap. De meeste waardevolle elementen van het landschap nemen we als uitgangspunt voor inrichting van het energielandschap. De maat en schaal van de bestaande slagenverkeveling (zie bovenste afbeelding) is zeer bepalend voor het landschap, de waterhuishouding en de natuurwaarde van het gebied. In het uitnodigingskader is opgenomen op welke wijze het oorspronkelijk grondgebruik mogelijk blijft na de levensduur van het zonnepark, conform de opdracht van de gemeenteraad dat de voorgestelde ontwikkelingen in het landschap reversibel (omkeerbaar) moeten zijn. Door de instandhouding van het huidige watersysteem en doordat dat de bodem onder de zonnepanelen groen moet blijven, treden er geen significante effecten op met betrekking veenoxidatie en CO₂-opslag.

Groen kan op verschillende plekken ontwikkeld worden. De voorkeur gaat uit naar extra groen langs de snelwegen (zie middelste afbeelding), langs kades (zie onderste afbeelding), langs recreatieve routes en als omzoming van de zonnevelden, waarbij doorzichten behouden blijven. Het betreft hier een accentuering van reeds aanwezige structuren, die eigen zijn aan het gebied.

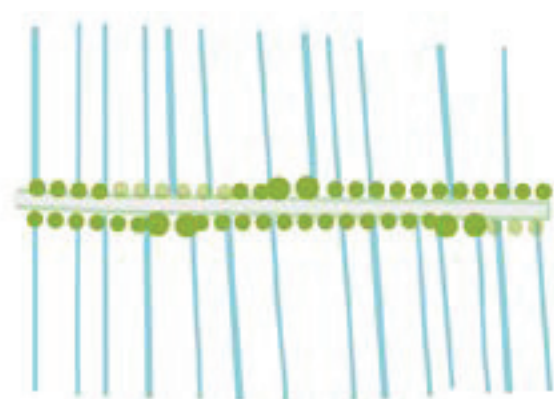
De concretisering van de wijze waarop ontwikkeling van landschap en groen wordt gerealiseerd, is verplaatst naar het uitnodigingskader.

Bouwsteen: behouden slagenverkeveling

Bouwsteen: beplanting langs snelwegen

Bouwsteen: vergoenen van de kade

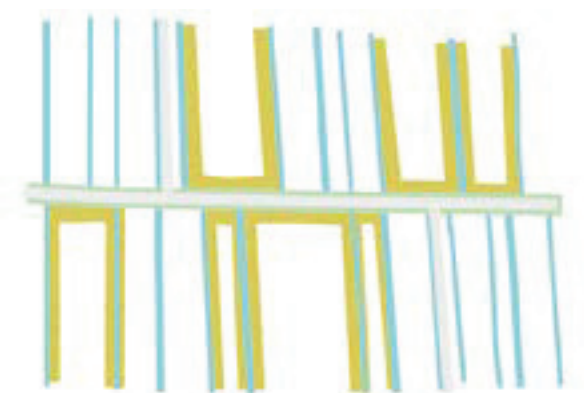
Ontwikkeling natuur

Het gebied herbergt veel natuurwaarden. Een groot deel van het huidige gebied kent een agrarisch gebruik. Dit gebruik heeft zowel positieve als negatieve effecten op aanwezige natuur. Doordat delen van de polder niet langer een agrarische functie zullen hebben, maar gebruikt kunnen worden voor zonnevelden, verandert het gebruik en effect op de natuur. Negatieve impact van de energieproductie op natuurwaarden wordt zoveel mogelijk voorkomen door bijvoorbeeld een stilstandvoorziening van windmolens tijdens het voorbijkomen van vogels en vleermuizen. In het uitnodigingskader is opgenomen welke maatregelen minimaal getroffen moeten worden voor natuurontwikkeling. De provincie kan aanvullend hierop eisen stellen ter bescherming van bedreigde dieren en plantensoorten. Om dit te kunnen bepalen, wordt door de initiatiefnemers nog onderzoek gedaan naar mitigerende en compenserende maatregelen.

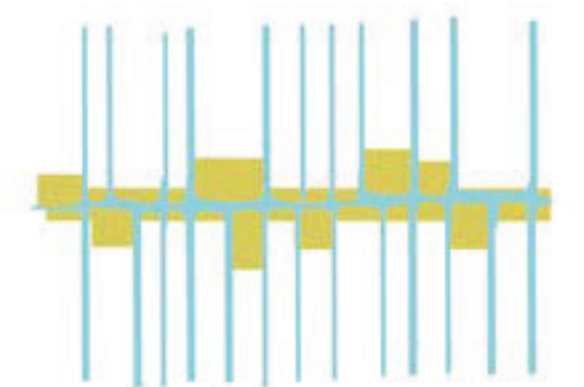
Naar het effect van zonnevelden op de bodem- en natuurontwikkeling is nog weinig onderzoek gedaan. Reden hiervoor is dat voor vergelijkbare landschapstypen nauwelijks langjarige ervaring is met grote zonnevelden. In Rijnenburg willen we de natuurontwikkeling in en om de zonnevelden daarom meerjarig monitoren, zodat deze kennis voor eventuele toekomstige zonnevelden wel beschikbaar komt.

Ten behoeve van natuurontwikkeling worden de volgende bouwstenen uit de scenario's toegepast: "rietkragen langs sloten" en "versterken van de wetering". Zie ook de afbeeldingen hiernaast.

De concretisering van de wijze waarop ontwikkeling van natuur wordt gerealiseerd, is verplaatst naar het uitnodigingskader.

Bouwsteen: rietkragen langs sloten

Bouwsteen: versterken van de wetering

Verbetering fiets- en wandelroutes

In de scenario's zijn op verzoek van de betrokkenen bij het participatieproces gewenste recreatieve verbindingen opgenomen. Deze verbindingen hebben een recreatieve waarde, maar dragen ook bij aan de mogelijkheden voor doorgaand langzaam verkeer. Het verbeteren van bestaande en toevoegen van nieuwe routes, maakt het mogelijk om vanuit het gebied zelf het landschap te beleven en kleinere ommetjes te maken. In de visie wordt ingezet op ontwikkeling van vier recreatieve routes (in volgorde van wenselijkheid):

1. Versterking van de Ringkade.
2. Nieuwe verbinding Ringkade-Nedereindseweg.
3. De nieuwe fietsroute Reijerscop, als de financiering hiervoor rond komt buiten het project energielandschap Rijnenburg.
4. Nieuwe verbinding Strijkviertel-Nedereindseweg, als hiervoor voldoende budget beschikbaar komt uit de business case.

Op onderstaande kaart staan de landschappelijke elementen en de mogelijke fiets- en wandelroutes.

De **Ringkade** verkeert in een zeer slechte staat van onderhoud. De recreatieve waarde van deze route wordt vergroot als deze weg versterkt wordt tegen verzakkingen en opnieuw geasfalteerd.

De **nieuwe verbinding Ringkade-Nedereindseweg** voegt het meeste toe als het gaat om verkorten van rijafstanden en vergroting van de mogelijkheden tot het maken van wandel- of fietsrondjes. Deze route valt buiten de zoekgebieden voor zon en wind en kan desgewenst dus gerealiseerd worden in het energielandschap.

Kaart landschap met fiets- en wandelroutes

De **nieuwe fietsroute Reijerscop** maakt deel uit van het programma Recreatie om de Stad. Voor realisatie van deze route is door betalende partijen een intentieverklaring getekend. Er wordt nu gewerkt aan bestemmingsplannen om dit mogelijk te maken. Deze fietsroute wordt op zijn vroegst in 2021 gerealiseerd.

De nieuwe noord-zuidverbinding door het midden van het gebied is gewenst om de mogelijkheden voor (kleinere) fiets- en wandelrondjes in het gebied te vergroten. In het uitnodigingskader is opgenomen op welke wijze er voor gezorgd wordt dat er in het energielandschap ruimte is voor realisatie van deze route.

De Ringkade is niet geschikt te maken als aanvoerroute en/of onderhoudsweg voor windmolens zonder de cultuurhistorische waarde onomkeerbaar te vernietigen. De aanleg van permanente toegangswegen wordt zo goed mogelijk gecombineerd met de realisatie van nieuwe recreatieve routes. De aanleg van bouw- en toegangswegen maakt deel uit van de business case voor windenergie. Met de initiatiefnemers worden, na hun keuze voor de toegangswegen, afspraken gemaakt over het realiseren van recreatieve routes en de financiering daarvan. De kans op financiering vanuit de business case voor overige recreatieve routes is klein en juridisch gezien ook niet zonder meer verhaalbaar op de initiatiefnemers voor windenergie. Een gemeentelijke investering hiervoor heeft een sterke relatie met de bereidheid van andere partners om hieraan mee te werken en mee te betalen. Zolang de nieuwe gewenste recreatieve verbindingen niet gerealiseerd zijn, zal op deze plekken een ruimtelijke reservering worden opgenomen.

Op basis van het onderzoek naar de mogelijke aanvoerroutes voor windmolens en juridisch advies blijkt dat een koppeling tussen de benodigde aanvoerroutes voor windmolens en te realiseren recreatieve verbindingen niet gemaakt kan worden. Uit de business case analyse blijkt dat de kosten voor te realiseren infrastructuur een significante impact hebben op het rendement van de energieproductie. Als het plan voor de windmolens in combinatie met de zonnevelden bekend is, kan beter bepaald worden of het economisch verantwoord is om de kosten van recreatieve infrastructuur op de initiatiefnemers te verhalen en of dat juridisch gezien ook afdwingbaar is.

Andere functies in het gebied: woningbouw, roeiwater en behoud van agrarische functie

De keuze voor ontwikkelingen in Rijnenburg ná 2030 is onderdeel van een integrale ruimtelijke-economische afweging. Deze afweging wordt in 2020 gemaakt bij de actualisatie van de Ruimtelijke Strategie voor Utrecht (RSU) en het Ruimtelijk-Economisch Programma van de regio (REP). Woningbouw maakt geen onderdeel uit van de planontwikkeling voor het energielandschap. Door de keuze van de zoekgebieden voor zonnevelden en windmolens en de reservering voor een route tussen Strijkviertel en de Nedereindseweg blijft eventuele toekomstige woningbouw na 2030 mogelijk.

Op grond van het amendement 'Roeiwater in Rijnenburg' (Programmabegroting 2013) zijn in de scenario's meerdere varianten opgenomen voor roeiwater in het gebied. Dit roeiwater zou een grote impuls betekenen voor de roeisport in Utrecht en tevens de belasting van het Merwedekanaal verminderen. Een roeiwater, inclusief coachpad, heeft een functie voor de sport (roeien, kanoën, lange afstand zwemmen, triatlon), recreatie (wandelen, fietsen, zwemmen) en voor de waterhuishouding (waterberging, waterbuffer zoetwater, watercompensatie). Er is onderzoek gedaan naar de technische haalbaarheid en de financiële haalbaarheid van een roeiwater in het gebied. Realisatie van een roeiwater in een energielandschap is financieel niet haalbaar zonder een grootschalige investering van de overheid. Realisatie van een roeiwater past ook niet bij de opdracht van de raad voor een tijdelijk energielandschap zonder onomkeerbare ingrepen in het landschap. Om deze redenen zal een roeiwater niet meegenomen worden in de verdere planontwikkeling van het tijdelijke energielandschap. Om realisatie van een roeiwater voor 2040 niet onmogelijk te maken, wordt wel een ruimtelijke reservering voor een roeiwater opgenomen. De definitieve locatie voor een roeiwater zal bepaald worden bij de planontwikkeling voor een permanente bestemming van het gebied.

Windmolens vergroten de financiële draagkracht van agrariërs in het gebied en versterken daarmee het draagvlak van de agrarische functie in het gebied. De agrarische functie blijft in Reijerscop volledig behouden, omdat Reijerscop niet de status heeft van pauzeland-schap en wij in onze stad op deze plek de agrarische functie een plek willen geven.

In alle scenario's blijft Reijerscop agrarisch gebied en zo ook in de visie van de gemeente. In Rijnenburg zal de agrarische functie, op kavels waar zonnevelden komen, vervangen worden door de dubbelfunctie energie en natuur, waarbij langs de randen van zonnevelden ruimte wordt gecreëerd voor natuurontwikkeling. Op de kavels die in gebruik blijven voor de landbouw kan, met medewerking van de grondeigenaren, agrarisch natuurbeheer worden toegepast om de natuurdoelstellingen voor het gebied te realiseren.

- Het zuidelijke zoekgebied voor windmolens in het middengebied van Rijnenburg is geschrapt.
- Het noordelijke zoekgebied van windmolens is uitgebreid ten noorden van de Middelwetering. Hierdoor is één windmolen extra te realiseren in een lijnopstelling, waarbij de windmolens verder liggen van de Meern en eventuele toekomstige woningen in Rijnenburg.
- De locatie voor de reservering van het roeiwater is verplaatst ten opzichte van het conceptvoorstel, waarbij in plaats van scenario 'De Ring' scenario 'De Kreek' het uitgangspunt is. Redenen voor deze verplaatsing zijn (1) de business case voor zonnevelden die niet haalbaar is als een zone van 100 meter vanaf de Middelwetering vrijgehouden moet worden en (2) de mogelijkheid om een robuuste ecologische structuur te realiseren langs de Middelwetering.
- De mogelijkheden voor toepassing van agrarisch natuurbeheer zijn geconcretiseerd.

Welke scenario's zijn gebruikt voor de visie?

Bij de formulering van de visie zijn elementen uit verschillende scenario's gebruikt:

- Voor hinderbeperking van windmolens is gebruik gemaakt van de strategie om de zoekgebieden voor de windmolens te verkleinen, zodat de windmolens verder van de woonwijken komen te liggen. Dit is conform de scenario's 'De Kreek' en 'Poldergroep'.

- Het landschappelijk raamwerk was onderlegger voor alle scenario's en is in de visie overgenomen. Het raamwerk is opgebouwd uit bestaande en (een reservering voor) nieuwe landschappelijke elementen, recreatieve routes en structuren voor groen en ecologie.
- De bouwsteen "behouden slagenverkaveling" wordt toegepast op het gehele energielandschap, conform alle scenario's.
- De bouwsteen "versterken van de wetering" wordt toegepast op de Middelwetering, conform de scenario's 'Poldergroep', 'Nieuw Rijnenburg' en 'De Ring'. De vorm waarin dit gebeurt, zal afhangen van het feit of de reservering van het roeiwater blijft staan.
- De bouwsteen "beplanting recreatieve ontsluiting" (alle scenario's behalve 'Poldergroep') en "vergroenen van de kade" ('Energie Voorop', 'Zon Voorop' en 'De Ring') wordt toegepast op de nieuwe en versterkte recreatieve verbindingen.
- De bouwsteen "rietkragen langs sloten" wordt toegepast op de zonnevelden in de lager gelegen delen van de polder, conform alle scenario's behalve 'Poldergroep'.

Het optimum met betrekking tot financiële participatie is niet zichtbaar in de scenario's, maar wel een belangrijk onderdeel van de visie. Hetzelfde geldt voor het sturen op geluidarme windmolens.

Scenario 'Zon Voorop' is uitvoerbaar binnen de visie en het uitnodigingskader. Het zelfde geldt voor grote delen van de scenario's 'Energie Voorop', 'De Ring' en 'De Kreek'. In 'Energie Voorop' en 'De Ring' is het zoekgebied voor wind groter. In 'De Kreek' ligt het zoekgebied voor zon verder zuidelijk. De scenario's 'Nieuw Rijnenburg' en 'Poldergroep' zijn voor een klein deel uitvoerbaar binnen de visie en het uitnodigingskader. In de scenario's 'Energie Voorop', 'De Ring' en 'Nieuw Rijnenburg' ligt het zoekgebied voor de windmolens dichterbij de woonwijken dan in de visie. In de scenario's 'De Kreek' en 'Poldergroep' is deze afstand in Rijnenburg vergelijkbaar en in Reijerscop iets groter.

Toelichting op zoekgebieden

Wettelijke randvoorwaarden

In de scenario's zijn de zoekgebieden voor windenergie en zonnevelden beperkt door wettelijke randvoorwaarden. De wettelijke te hanteren afstand tot windmolens is in een aantal gevallen afhankelijk van de omvang van de molen. Bij het definiëren van de zoekgebieden zijn wij uitgegaan van grote windmolens met een ashoogte van 155 meter en een rotordiameter van 150 meter.

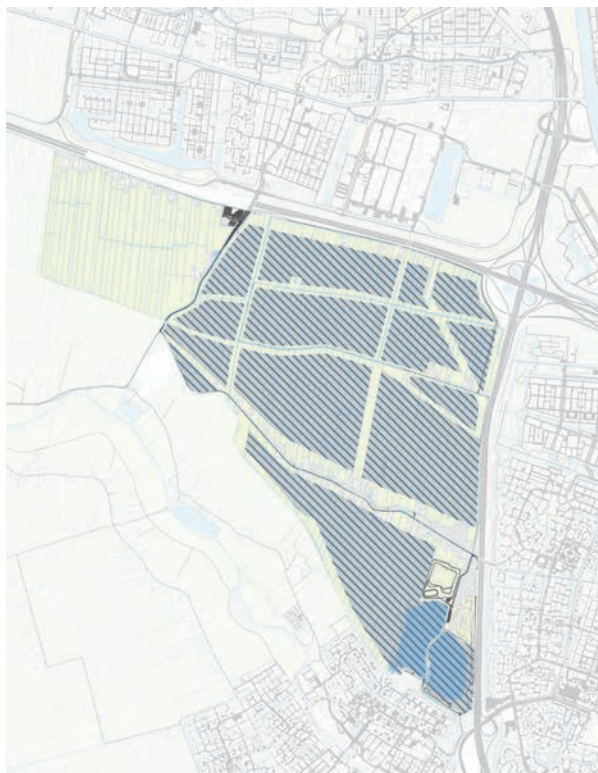
In het [Handboek Risicozonering Windturbines](#) zijn veiligheidsafstanden tot windmolens opgenomen:

- De afstand tot snelwegen moet minimaal de helft van de rotordiameter zijn. Voor grote windmolens komt dat neer op 75 meter.
- De afstand tot kwetsbare objecten (waaronder woningen) moet minimaal de ashoogte plus een halve rotordiameter zijn. Voor grote windmolens komt dit neer op circa 230 meter.

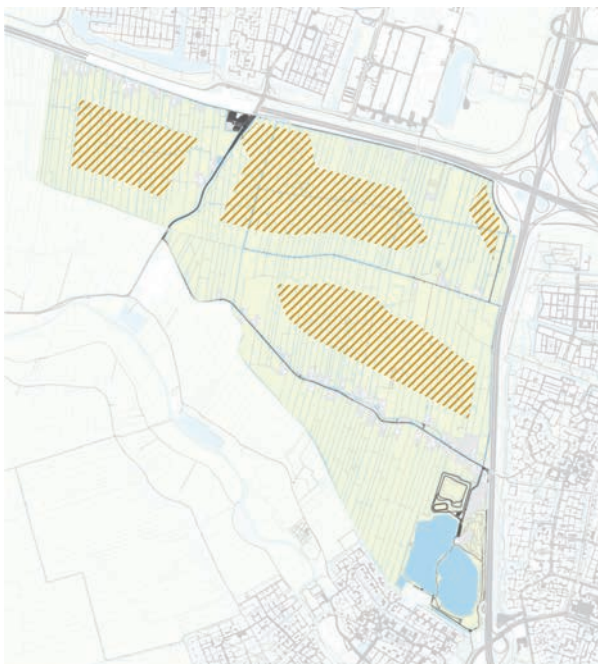
Door het gebied lopen verschillende aardgastransportleidingen en een hoogspanningsleiding. Deze kennen allen een zone van 250 meter waar geen windmolens mogen worden geplaatst. De beperkingen ten aanzien van zonnevelden zijn minder vergaand en betreffen uitsluitend een zone van 55 meter direct onder de hoogspanningsleiding en een strook van 5 meter aan weerszijde van het hart van de gasleiding.

In het zuidelijkste deel van Rijnenburg (ten westen van de Nedereindse Plas) zou op basis van de wettelijke normen ruimte zijn voor één windmolen. Dit is tijdens de participatieve ontwerpfase door geen enkele partij als wenselijke of haalbare optie gezien.

Op basis van bovenstaande zijn de maximale zoekgebieden in Rijnenburg en Reijerscop grofstoffelijk bepaald en als volgt opgenomen in de meeste recente versie van het scenariodocument (zie afbeeldingen hiernaast):

Maximaal zoekgebied zon voor scenario's

Maximaal zoekgebied wind voor scenario's

Maximale capaciteit energieproductie

De mogelijkheid voor aansluiting op het elektriciteitsnet is randvoorwaardelijk voor een energielandschap. De aansluitcapaciteit voor energieproductie in Rijnenburg/Reijerscop is beperkt. In het noordoosten van Rijnenburg ligt een transformatorstation met aanwezige spanningen van 150 kV, 50 kV en 10 kV-aansluitingen. De ruimte voor aansluitingen op transformatorstation in Rijnenburg is beperkt tot in totaal 130 MVA: maximaal twee op een 50 kV-aansluiting en drie op een 10 kV-aansluiting. Deze aansluitcapaciteit past goed bij de hoeveelheid windmolens en zonnepanelen die binnen de zoekgebieden gerealiseerd kunnen worden. Om de energieproductie te maximaliseren en de kosten voor aansluitingen te beperken, sturen wij op een zo efficiënt mogelijk gebruik van de bestaande aansluitingen. Ook het aantal initiatieven wordt beperkt door het aantal aansluitingen, omdat per aansluiting conform de Elektriciteitswet maar één initiatiefnemer mag worden aangesloten. Uitbreiding van de bestaande aansluitcapaciteit duurt vijf tot zeven jaar en is binnen de scope van een pauzelandschap geen optie.

In het uitnodigingskader is opgenomen hoe we sturen op optimale benutting van de beschikbare aansluitcapaciteit.

Initiatiefnemers kunnen zelf sturen op efficiënt gebruik van aansluitingen (en daarmee gepaarde kostenbesparing) door een gedeelde aansluiting van windmolens en zonnepanelen. Reden hiervoor is dat windmolens en zonnepanelen zelden gelijktijdig (maximale) energie produceren. Als het hard waait (vooral in het voor- en najaar), is er over het algemeen minder zon. In de zomer is er meer zonneschijn, maar waait het over het algemeen minder hard. Ook zullen initiatiefnemers een optimum zoeken tussen opgesteld piekvermogen en de maximale teruglevercapaciteit, waarbij gebruik wordt gemaakt van zogenaamde peakshaving: het uitschakelen van een deel van de zonnepanelen op momenten dat de levering hoger is dan de aansluiting aan kan.

In deze visie is uitgegaan van de huidig beschikbare aansluitcapaciteit. Deze is beperkend voor de hoeveelheid zonnepanelen. De maximale hoeveelheid te realiseren zonnepanelen is naar verwachting circa 163 MW, de hoeveelheid die in de scenarioanalyse is gehanteerd.

In het zoekgebied voor de windmolens past niet meer windvermogen dan dat het transformatorstation aan kan. Binnen het zoekgebied passen niet meer dan acht grote windmolens van in totaal 36 MW. Als gekozen wordt voor kleinere windmolens, passen er meer windmolens, maar niet (veel) meer vermogen (MW).

Op basis van in de scenario's gehanteerde kentallen is voor 163 MW zonnepanelen circa 230 hectare nodig. De zonnepanelen produceren op basis van deze kentallen 155 GWh en de windmolens 117 GWh per jaar. Samen is dit gelijk aan 1 PJ, ofwel het elektriciteitsverbruik van 82.500 huishoudens.

Deze paragraaf is ingekort. In het uitnodigingskader is opgenomen hoe we sturen op optimale benutting van de beschikbare aansluitcapaciteit.

- Het maximale aantal windmolens is verlaagd van elf naar acht.
- Op basis van de second opinion is uitgegaan van een gemiddeld vermogen van de windmolens van 4,5 MW in plaats van 4 MW in het conceptvoorstel.
- De maximale elektriciteitsproductie is verlaagd van 96.000 naar 82.500 huishoudens vanwege de verkleining van het zoekgebied voor windmolens.

Zoekgebied zonnevelden: sturen op minimale aansluitkosten

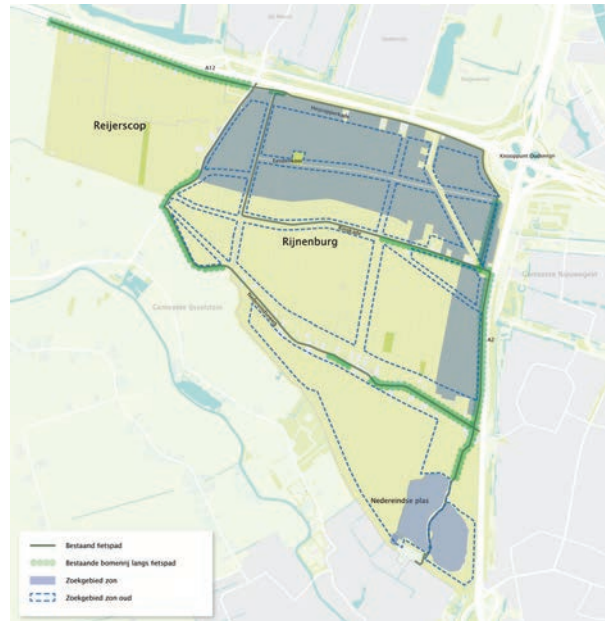
In de startnotitie voor dit project is vastgesteld dat “initiatiefnemers primair verantwoordelijk zijn voor de hoeveelheid energieproductie, de business case die daarbij hoort, de plaatsing, de deal met de betreffende grondeigenaren, de optimalisatie voor geluid en slagschaduw en voor de regeling voor financiële participatie en eigenaarschap”. Uiteindelijk zal de energieproductie de initiatiefnemers geld opleveren. Wij vinden het van groot belang dat de opbrengsten van de energieproductie zoveel mogelijk ten goede komen aan (de bewoners van) het gebied. Dit doen we door te sturen op een zo sterk mogelijke business case, zodat er zoveel mogelijk investeringen gevraagd kunnen worden van de initiatiefnemers.

De business case voor zonnevelden is sterk afhankelijk van de hoogte van de door het Rijk verstrekte SDE-subsidie. Ook biedt het Rijk, door plafonnering van het totale subsidiebudget, beperkte ruimte voor ontwikkeling van zonnevelden. Hierdoor zijn zonneveldontwikkelaars met elkaar in concurrentie: het is van belang om goedkoper te produceren dan andere ontwikkelaars, zodat aanspraak gemaakt kan worden op de schaarse subsidie. Er zijn weinig kosten waarop ontwikkelaars onderscheidend kunnen zijn. De belangrijkste zijn de te verstrekken grondvergoedingen en vooral de aansluitkosten. Wij willen op drie manieren sturen op zo laag mogelijke aansluitkosten voor zonnevelden en daarmee de kans op realisatie vergroten:

1. Combinatie van windmolens en zonnevelden op één aansluiting;
2. Optimale benutting van elke aansluiting, omdat een aansluiting van 11 MW op 50kV net zoveel kost als een aansluiting van een zonneveld van bijvoorbeeld 70 MW op 50 kV;
3. Kleine afstand tot het transformatorstation door positionering van zoekgebieden in noorden.

De gemeente heeft nauwelijks grondposities in de zoekgebieden, afgezien van de Nedereindse Plas en twee andere kavels in Rijnenburg. De afstand van de Nedereindse Plas tot het transformatorstation is mogelijk te groot voor een rendabele business case. De plassen zijn toch opgenomen in de visie, omdat de gemeente zelf ook wil bijdragen aan het beschikbaar stellen van grondposities voor energieproductie. De business case is mogelijk gunstiger als gekozen wordt voor een combinatie met een zonneveld langs de A12.

Door deze afwegingen is het zoekgebied voor zon verkleind, zoals te zien is op de afbeelding hieronder.

Zoekgebied zon

Ten opzichte van het conceptvoorstel is het zoekgebied voor zonnevelden als volgt aangepast:

- Vergroting doordat de reservering van het roeiwater is verplaatst.
- Vergroting zodat er een eenduidige norm is voor de te hanteren afstand tot woningen en cultuurhistorische objecten. Deze afstanden en ook de te hanteren ecologische zones liggen nu binnen de zoekgebieden. Het oppervlak van de zonnepanelen is hierdoor kleiner dan het oppervlak van de zoekgebieden.
- Cultuurhistorisch beschermde ensembles zijn uitgesneden uit het zoekgebied.

Zoekgebied windmolens: sturen op beperken geluid en slagschaduw

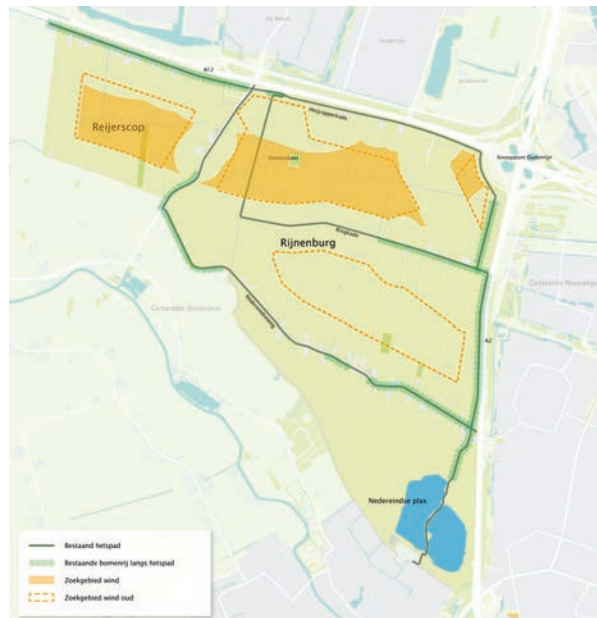
Het zoekgebied voor windmolens is verkleind ten opzichte van het maximale zoekgebied dat is gebaseerd op wettelijk vastgestelde veiligheidszones rond wegen, ondergrondse leidingen en gevoelige objecten (woningen). Door de zoekgebieden te verkleinen worden de geluidbelasting en slagschaduw in de woonwijken van De Meern en Nieuwegein beperkt. Belangrijkste reden hiervoor is de gehanteerde afstand van 800 meter tot de wijken van De Meern, Nieuwegein en IJsselstein. Het niet toestaan van windmolens in het middengebied heeft vooral een positief effect op de woningen langs de Nedereindseweg.

De verkleining van het zoekgebied voor windmolens is hiernaast op de afbeelding te zien.

Ten opzichte van het conceptvoorstel is het zoekgebied voor windmolens als volgt aangepast:

- Het zuidelijke zoekgebied in het middengebied van Rijnenburg is geschrapt.
- Uitbreiding ten noorden van de Middelwetering vanwege de verplaatsing van de reservering voor het roeiwater. Een extra zoeklocatie nabij knooppunt Oudenrijn is toegevoegd, omdat dat op basis van de gehanteerde criteria mogelijk is. Deze twee uitbreidingen maken het mogelijk om een lijnopstelling te maken van acht windmolens die verder weg liggen van zowel de Meern als de lintbebouwing langs de Reyerscop en de Nedereindseweg.
- De grenzen zijn exact bepaald. De afstand van windmolens tot de lintbebouwing langs Reyerscop is minimaal 350 meter (als gevolg van de 800 meter tot de Meern). De afstand tot zestien solitaire woningen in Rijnenburg en Reyerscop is minimaal 250 meter. Soms komt het zoekgebied buiten het maximale zoekgebied, zoals bepaald in de scenarioanalyse. Reden hiervoor is dat de wettelijke afstandsnormen bij de scenarioanalyse niet exact op de kaart opgemeten zijn.

Deze paragraaf is ingekort, omdat de relatie tussen de aanvoerroutes en gewenste recreatieve routes is komen te vervallen.

Zoekgebied wind

Het hoofdstuk over de voorbeelduitwerkingen is komen te vervallen. De voorbeelduitwerkingen zijn niet meer actueel door de wijzigingen in het zoekgebied voor windenergie.

De rol van het uitnodigingskader

In de startnotitie voor dit project is opgenomen dat “initiatiefnemers primair verantwoordelijk zijn voor de hoeveelheid energieproductie, de business case die daarbij hoort, de plaatsing, de deal met de betreffende grondeigenaren, de optimalisatie voor geluid en slagschaduw en voor de regeling voor financiële participatie en eigenaarschap”. Dit uitgangspunt staat nog steeds. Hier willen we door middel van een uitnodigingskader nader vorm aan geven. Het is onze bedoeling om met het uitnodigingskader te sturen op maximale kwaliteit van het energielandschap voor zover dit past binnen een gezonde business case voor de energieproductie.

Een uitnodigingskader is van belang, omdat het geen gemeentelijk project betreft, maar een energielandschap dat wordt vormgegeven door initiatiefnemers, de gemeente en andere gebiedspartners. De gemeente heeft, op de Nedereindse Plas en nog twee kavels na, geen grondposities die voor energieproductie in Rijnburg of Reijerscop ingezet kunnen worden. Om toch een hoogwaardig energielandschap te realiseren, sturen wij via onze bevoegdheid voor planologische besluitvorming.

Het uitnodigingskader is gebaseerd op de startnotitie, de raadsopdracht, het participatieve ontwerptraject, de binnengekomen reacties op het concept voorstel, de business case analyse en diverse inhoudelijke onderzoeken naar aanwezige natuurwaarden, geluid en slagschaduw en aanvoerroutes van windmolens. In het uitnodigingskader zijn voorwaarden opgenomen voor de ontwikkeling van windmolens en zonnevelden die betrekking hebben op:

- De initiatiefnemers;
- Inrichting natuur, landschap en recreatie;
- Beperken van geluid en slagschaduw;
- Participatie, waaronder het omgaan met financiële participatie en vergoedingen.

Het uitnodigingskader is belangrijk om zo duidelijk mogelijk aan te geven welke eisen de gemeente stelt aan de invulling van het energielandschap. Op basis daarvan kunnen initiatiefnemers voorstellen indienen. Voorstellen die niet passen binnen het uitnodigingskader, kunnen niet gerealiseerd worden. In het uitnodigingskader is opgenomen op welke wijze wij initiatieven selecteren. Ook is bepaald welke procedures voor planologische besluitvorming doorlopen worden.

Deze paragraaf is ingekort, omdat de inhoud van het uitnodigingskader verplaatst is naar het uitnodigingskader zelf.

Gemeente Utrecht

Bezoekadres Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht

Postadres Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

Telefoon 030 - 286 00 00

Fax 030 286 0235

Mail duurzame-energiesrijnenburg@utrecht.nl